

Cinsel Saldırı Suçuna Teşebbüs^(*)

Attempt at Offence of Sexual Assault

Ali PEHLİVAN^(**)

Öz:

Suçun temel şekli, “cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi” biçiminde tanımlanmıştır (TCK m.102/1, cümle 1). Cinsel davranış, sarkıntılık düzeyinde kaldığında suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali oluşacaktır (TCK m.102/1, cümle 2). Fiilin, vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi; suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halini teşkil etmektedir (TCK m.102/2). Suç tanımında, “cinsel davranış” kavramı esas alınmıştır. Cinsel davranış, cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik harekettir. Suç, sırf hareket suçudur. Cinsel davranış veya davranışların, mağdurun rızası olmaksızın bedenine temas etmesi suçun oluşumu için yeterlidir. Bu itibarla cinsel saldırı suçuna ilişkin birçok olayda, kural olarak teşebbüsün en tartışmalı koşulu olan elverişli hareketlerle icraya başlanılıp başlanılmadığının tartışılması gerekmemektedir. Cinsel saldırı suçunun gerek temel şekli gerekse nitelikli halleri bakımından birçok olayda kural olarak teşebbüsün ikinci koşulunun tartışılmasının gerekmemesi, bu suça teşebbüste failin kastının önemini ortaya koymaktadır. Bu itibarla suçun temel şekline mi yoksa nitelikli hallerinden birisine mi teşebbüs edildiğinin saptanmasında birincil ölçütün, failin kastı olduğu söylenebilir. Cinsel saldırı suçuyla ilgili hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımının tartışılmasını gerektiren bir olayla karşılaşılması az da olsa olanak dahilindedir. Bu takdirde anılan ayrımla ilgili maddi objektif teoriyi benimseyen TCK m.35’in gerekçesinde dolaylı olarak belirtildiği üzere işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içindeki hareketlerin de icra hareketi olarak kabul edilmesi gerekir. Gerçekleştirilen hareketin; işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içinde olup olmadığı, genel yaşam deneyimleri ve olayların olağan akışına göre belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler:

Cinsel Saldırı Suçu, Cinsel Saldırı Suçunun Temel Şekline Teşebbüs, Cinsel Saldırı Suçunun Nitelikli Hallerine Teşebbüs, Cinsel Saldırı Suçuna Teşebbüste Failinin Kastının Önemi, Cinsel Saldırı Suçunda Gönüllü Vazgeçme.

^(*) Araştırma Makalesi / *Research Article*
Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 28.08.2025
Yayınlanmasının Kabul Edildiği Tarih: 18.09.2025
DOI: 10.58733/imhfd.1773628

Bu makaleye atıf için: PEHLİVAN, Ali, “Cinsel Saldırı Suçuna Teşebbüs”, **İMHFD**, C. 10, S. 2, 2025, s. 585-630

^(**) *Dr. Öğr. Üyesi*, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul - Türkiye
E-posta: ali.pehliwan@medeniyet.edu.tr
Orcid: 0000-0002-2040-6134

Abstract:

The basic form of the offence is defined as “violating a person’s bodily integrity through sexual conduct” (Turkish Penal Code, Art. 102/1, sentence 1). When the sexual conduct remains at the level of sexual importunity, the offence will constitute a qualified form requiring a lesser penalty (Art. 102/1, sentence 2). That the act is committed by inserting an organ, or other object, into the body renders it a qualified form requiring a heavier penalty (Art. 102/2) The definition of the offence is posited on the concept ‘sexual conduct’. Sexual conduct is an act carried out with a sexual purpose or with the purpose of satisfying sexual desires. Just the conduct is sufficient for the offence to be constituted. That is, for the offence to be constituted, it is sufficient that the sexual conduct or conducts come into contact with the victim’s body without consent. It is not required that an outcome arises from the conduct. As such, in many cases concerning the offence of sexual assault, it is often not necessary to discuss whether the perpetrator has begun execution with suitable acts, which is, generally speaking, the most contentious condition of the attempt. That in many cases, with regard to both the basic form and the qualified forms of sexual assault, it is not necessary to discuss the second condition of attempt asserts the importance of the perpetrator’s intent in terms of attempting at this offence. In this respect, it can be said that the primary criterion for determining whether there was an attempt at the basic form of the offence or one of its qualified forms is the perpetrator’s intent. It is within possibility to encounter a case which requires the discussion of the distinction between preparatory acts and acts of execution in relation to the offence of sexual assault although this is rare. In that case, as indirectly stated in the reasoning of Art. 35 of the Turkish Penal Code, which adopts the material-objective theory regarding the said distinction, acts that bear a certain affinity and connection to the offence intended to be committed should also be regarded as acts of execution. Whether the executed act holds a certain affinity and connection to the intended offence will be determined according to general life experiences and the ordinary course of events.

Keywords:

The Offence Of Sexual Assault, Attempt at the Basic Form of the Offence of Sexual Assault, Attempt at the Qualified Forms of the Offence of Sexual Assault, Importance of the Offender’s Intent in Attempted Offence Of Sexual Assault, Voluntary Abandonment in Offence of Sexual Assault.

Extended Summary:

The offence of sexual assault is regulated under Article 102 of the Turkish Penal Code. According to Article 102/1, ‘Any person who violates the bodily integrity of another person, by means of sexual conduct, shall be sentenced to a penalty of imprisonment for a term of two to ten years, upon the complaint of the victim.

As understood from the statutory provision cited above, the definition of the offence is posited on the concept ‘sexual conduct’. Sexual conduct is an act carried out with a sexual purpose or with the purpose of satisfying sexual desires. Just the conduct is sufficient for the offence to be constituted. That is, for the offence to be constituted, it is not required that an outcome arises from the conduct. The offence may be committed through sexual conduct that violates the bodily integrity of the victim, who is any living human being. For the offence to be constituted, it is sufficient that the sexual conduct or conducts come into contact with the victim’s body without consent. Any conduct involving physical contact carried out with sexual intent or to satisfy sexual desires may result in the formation of the offence.

Even though the offence is defined as one which involves dependent conduct, those acts which may constitute the offence may be carried out with ease. What is more, an outcome is not required to occur as a consequence of these acts. Where physical contact is instantaneous and intermittent, the offence constitutes the qualified form requiring a lesser penalty; where it is continuous and reaches intensity, it constitutes the basic form; and where any organ or object is even partially

inserted into the victim's body, it constitutes the qualified form of the offence requiring a heavier penalty. As such, in many cases concerning the offence of sexual assault, it is often not necessary to discuss whether the perpetrator has begun execution with suitable acts, which is, generally speaking, the most contentious condition of the attempt. Consequently, in many instances it is not necessary to discuss the distinction between preparatory and executive acts, nor to assess the suitability of the instrument used or the material subject of the crime. Still, it is clear that in extreme probabilities such as when the perpetrator unawarely engages in sexual acts against a deceased person, the material subject of the crime is absent because the offence must be committed against a living person. When the material subject of crime is absent, it becomes impossible to speak of an attempt at the intended offence; in this case, it must be accepted that an impossible offence exists.

Generally speaking, it is not needed to discuss the second condition of attempt in many cases, with respect to both the basic and qualified forms of the offence of sexual assault and this asserts the importance of the perpetrator's intent in attempting at this offence. In this respect, it can be said that the primary criterion for determining whether there was an attempt at the basic form of the offence or one of its qualified forms is the perpetrator's intent. Although it is obvious that intent is not sufficient for attempt unless execution has begun, the ease of carrying out the sexual acts deemed sufficient for the constitution of sexual assault means that in many cases, the distinction between preparatory and executive acts does not come up.

It is within possibility to encounter a case which requires the discussion of the distinction between preparatory acts and acts of execution in relation to the offence of sexual assault although this is rare. In that case, evaluation must be made in accord with to the material-objective theory adopted in Turkish Penal Code Article 35. As noted in the reasoning of this provision, the criterion of 'direct commencement of execution' has been accepted instead of 'intent beyond doubt'. Without doubt, in the case that the conduct stated in the legal definition of the offence has been carried out, the execution has commenced. However, as stated in the reasoning indirectly, when acts which bear a certain affinity and connection to the offence intended to be committed are performed, execution will also be deemed to have commenced. In doctrine, it is recommended that whether the act performed holds any affinity and connection to the intended offence should be determined in the light of general life experiences and the ordinary course of events. Determining liability for attempt at offence always involves a hypothetical judgment. The recommendation above has been made in relation to conduct and result crimes. This article is the opinion that this recommendation may also be taken into consideration in regard to the offence under examination. Although sexual assault is defined as a conduct crime, due to the ease of carrying out the sexual acts prescribed in the definition, the offence bears similarity to result crimes. Moreover, it is a pure conduct offence where just the conduct is sufficient for the offence to be constituted.. Therefore, the recommendation made in regard to conduct and result crimes may also be taken into account in relation to sexual assault. Nevertheless, from time to time, in rulings of the Supreme Court of Appeals (Yargıtay) concerning in particular the qualified form of the offence requiring heavier penalty, circumstances of the concrete case are not evaluated as it should be. As a result, it may sometimes be concluded that the perpetrator's intent did not relate to the qualified form requiring a heavier penalty and that execution did not commence without building any connection with the concrete case. At other times, because the circumstances of the case are not evaluated as it should be, the provision on voluntary abandonment (Turkish Penal Code Art. 36) may be applied to a perpetrator who was unable to continue execution due to reasons beyond his control.

Giriş

Suçta teşebbüs, ceza kanunlarının genel hükümlerinde yer verilen suçun özel görünüş biçimlerinden biridir¹. 5237 Sayılı TCK'da da “Genel Hükümler” başlıklı birinci kitabın, “Ceza Sorumluluğunun Esasları” başlıklı ikinci kısmının “Suça Teşebbüs” başlıklı üçüncü bölümünde düzenlenmiştir (TCK m.35-36). Teşebbüs, “bir işe girişme, el atma” anlamına gelmektedir². Suç, çeşitli aşamalardan geçilerek işlenmektedir³. Buna göre bir suç; kural olarak düşünce, hazırlık hareketleri, icra hareketleri ve suçun tamamlanması olmak üzere dört aşamada oluşur⁴. Suçun bu aşamaları, öğretide suç yolu (iter criminis) olarak adlandırılmaktadır⁵.

Suç yolunun düşünce ve bazı istisnalar hariç olmak üzere hazırlık hareketleri aşamasının cezalandırılması söz konusu olmaz⁶. Suç yolunda ilerleyerek icra hare-

¹ Suça teşebbüs; öğretide genellikle iştirak (TCK m.37 ila m.41) ve suçların içtimalı (TCK m.42 ila m.44) ile birlikte suçun özel beliriş biçimleri, suçun özel görünüş şekilleri, suçun özel beliriş şekilleri, suçun özel gerçekleşme şekilleri gibi başlıklar altında incelenmektedir. Bkz. CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide/ ÇAKMUT, Özlem, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 12. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2023, s. 455 vd.; ARTUK, M. Emin/ GÖKÇEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ ÇAKIR, Kerim, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 661 vd.; ÖNDER, Ayhan, **Ceza Hukuku Dersleri**, 1. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 381 vd.; ZAFER, Hamide, **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m.1-75**, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2019, s. 495 vd.; DEMİRBAŞ, Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 17. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 495 vd.; ÖZEN, Mustafa, **Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 881 vd.; İÇEL, Kayıhan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2023, s. 513 vd.; ÖZBEK, Veli Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAŞIZ, Pınar, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 465 vd.; HAKERİ, Hakan, **Ceza Hukuku**, 28. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 457 vd.; KARAKEHYA, Hakan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 205 vd.

² DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 20. Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2003, s. 1094. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te teşebbüs; “girişim, girişme”, teşebbüs etmek ise “girişmek, el atmak” şeklinde açıklanmıştır. Bkz. <https://sozluk.gov.tr/>, E.T: 20.07.2025.

³ İÇEL, s. 513; ZAFER, s. 496; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, **Genel Hükümler**, s. 465; KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 416.

⁴ HAFİZOĞULLARI, Zeki/ ÖZEN, Muharrem, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 3. Baskı, U-S-A Yayıncılık, Ankara, 2010, s. 327; ÖNDER, **Ceza Dersleri**, s. 384; İÇEL, s. 513; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, **Genel Hükümler**, s. 465; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 416; AKBULUT, Berrin, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 714. Öğretide suçun tamamlanma aşamasından sonra, son bulma (tükenme) aşamasının varlığını kabul eden yazarlar da bulunmaktadır. Bkz. ZAFER, s. 496-497; ÖZTÜRK, Bahri / ERDEM, Mustafa Ruhan, **Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku**, 22. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 345-346; TOROSLU, Nevzat/ TOROSLU, Haluk, **Ceza Hukuku Genel Kısım**, 26. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2021, s. 295; AKSOY İPEKÇİOĞLU, Pervin, **Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 25-26.

⁵ İÇEL, s. 513; ZAFER, s. 496; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, **Genel Hükümler**, s. 465; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 416; ÖZGENÇ İzzet, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 18. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 555; TOROSLU/TOROSLU, **Genel Kısım**, s. 295.

⁶ HAFİZOĞULLARI/ÖZEN, **Genel Hükümler**, s. 327; ÖNDER, **Ceza Dersleri**, s. 389-391; ÖZTÜRK/ERDEM, s. 346; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, **Genel Hükümler**, s. 465; AKBULUT, **Genel Hükümler**, s. 714; KARAKEHYA, s. 208-209.

ketlerine başlayan fail, elinde olmayan nedenlerle suçu tamamlayamamış olabilir. Ancak fail tarafından gerçekleştirilen icra hareketleri, kendiliğinden haksızlık teşkil ettiği için suçun tamamlanmamış olması failin cezalandırılmasına engel olmaz⁷. İcrasına başlanılan; yani işlenmeye başlanan suç, failin elinde olmayan nedenlerle ya icra hareketleri tamamlanamadığı ya da yine failin elinde olmayan nedenlerle icra hareketleri tamamlanmasına karşın istenilen netice gerçekleşmediği için tamamlanamaz⁸. Bu takdirde suça teşebbüs gerçekleşmiş olur⁹. İcra hareketlerine başlanılan; ancak failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamayan suçlar, teşebbüs halinde kalmış suçlar olarak adlandırılmaktadır¹⁰. Fail; icra hareketlerinden elinde olmayan nedenlerle değil, gönüllü vazgeçtiği veya kendi çaba-

⁷ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 662; ÖZGENÇ, *Genel Hükümler*, s. 555; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 416-417.

Gerek hazırlık gerekse icra hareketleri fail tarafından dış dünyada gerçekleştirilmekle birlikte, ceza sorumluluğu kural olarak icra hareketlerinin gerçekleştirilmesiyle başlayacağı için hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımı büyük önem taşımaktadır. Hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımıyla ilgili kesin bir kriter bulunmamaktadır. Söz konusu ayrım, bazı olaylarda büyük güçlük arz etmektedir. Bkz. HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 327, 331-335; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 675-685; İÇEL, s. 523 vd.; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, *Genel Hükümler*, s. 465, 470-474; TOZMAN, Önder, *Suç Teşebbüs*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 45. Anılan güçlükler nedeniyle icra hareketlerine başlanıp başlanılmadığını en iyi değerlendirecek olanın hâkim olduğu belirtilmiştir. Bkz. SOYASLAN, Doğan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 291-292.

⁸ Birinci olasılık 765 sayılı TCK m.61'de eksik teşebbüs, ikinci olasılık ise m.62'de tam teşebbüs olarak düzenlenmiş idi. Bkz. ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 384; İÇEL, s. 514; DEMİRBAŞ, s. 509; AKSOY İPEKÇİOĞLU, s. 27. 5237 Sayılı TCK'da, eksik teşebbüs ve tam teşebbüsün cezanın belirlenmesinde önemli bir sorun teşkil ettiği, bu ayrımla ilgili her olaya uygulanabilen ve duraksamaya yer bırakmayan objektif bir ölçütün bulunmadığı gerekçesiyle eksik teşebbüs-tam teşebbüs ayrımına son verilmiştir. Yine gerekçede, bu ayrımın sırf hareket suçlarında uygulanamayacağı belirtilmiştir. TCK m.35'in gerekçesi için bkz. YALVAÇ, Gürsel, *Karşılaştırmalı-Gerekçeli TCK CMK CGTİK ve İlgili Kanunlar ile Yönetmelikler*, 3. Basım, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 142. Aşağıda belirtileceği üzere, cinsel saldırı suçu da sırf hareket suçudur. Bu itibarla teşebbüsle ilgili 765 sayılı TCK'da öngörülen söz konusu ayrım cinsel saldırı suçu bakımından uygulanabilir nitelikte değildir. Ancak Yargıtay'ın bazı kararlarında, cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline karşılık gelen ırza geçme suçuna tam teşebbüsün mümkün olduğu kabul edilebilmekteydi. Bkz. ÖNDER, Ayhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1987, s. 408-410; ORAL, Mehmet, "Teşebbüs", in: *Ceza Hukuku Günleri 70. Yılında Türk Ceza Kanunu -Genel Hükümler- (26- 27 Mart 1997-İstanbul)*, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1998, s. 205-206. Bu itibarla 5237 TCK'nın eksik teşebbüs-tam teşebbüs ayrımına son vermesinin yerinde olduğu söylenebilir. Aksi görüş için bkz. DEMİRBAŞ, s. 510.

⁹ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 662-663.

Örneğin A, aynı işyerinde çalıştığı B'ye uzun zamandan bu yana cinsel saldırıda (TCK m.102/1) bulunmayı düşünmektedir. A, B'nin gece mesaisine kaldığını öğrenince, işyerinin çıkışında bulunan bir aracın arkasına gizlenerek B'yi beklemeye başlamıştır (hazırlık hareketi). A; B'nin rızasına aykırı olarak B'ye arkadan sarılmış ve boynunu öpmeye başlamıştır (icra hareketleri). Kısa bir süre sonra devriye görevi yapan polislerin kendilerine doğru geldiğini fark eden A, olay yerinden ayrılmıştır. Verilen örnekte, icra hareketleri başlamış; ancak fail A, elinde olmaya nedenlerle (polislerin gelmesi) mağdur B'ye yönelik olarak gerçekleştirdiği cinsel davranışları sürdürmemiş; dolayısıyla suç tamamlanmamıştır. Bu nedenle fail A, cinsel saldırı suçunun temel şekline teşebbüsten dolayı cezalandırılacaktır (TCK m.102/1, cümle 1 ve m.35).

¹⁰ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 416; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, *Genel Hükümler*, s. 466.

larıyla suçun tamamlanmasını ya da neticenin gerçekleşmesini önlediği takdirde, suça teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacaktır (TCK m.36/1, cümle 1). Ancak tamam olan kısmın esasen suç oluşturması halinde, fail sadece o suçtan sorumlu tutulacaktır (TCK m.36/1, cümle 2). Bu itibarla failin, icra hareketlerini elinde olmayan nedenlerle mi tamamlayamadığı, yoksa icra hareketlerinden gönüllü olarak mı vazgeçtiğinin saptanması büyük önem taşımaktadır.

5237 Sayılı TCK'da eksik teşebbüs-tam teşebbüs ayrımını yer verilmemiştir. Bu nedenle failin, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması halinde teşebbüsten dolayı sorumlu tutulacağı öngörülmüştür (TCK m.35/1). Görüldüğü gibi suça teşebbüse ilişkin hükümde icra hareketlerinin tamamlanamaması veya neticenin gerçekleşmemesi şeklinde bir ayrıma yer verilmemiş, her iki olasılığı kapsar bir biçimde "suçun tamamlanamaması" kavramı kullanılmıştır. Tamamlanmış suç; failin fiilinin, suç tanımıyla bütünüyle örtüşmesi anlamına gelmektedir¹¹.

TCK ile diğer kanunlarda suçlar, suçun tamamlanmış şekli esas alınarak tanımlanır¹². Kanunilik ilkesi gereğince suç tamamlanmadığı için failin "tamamlanmış" suç tanımını öngören norma göre cezalandırılması mümkün olmaz¹³. Teşebbüse ilişkin hükümler, bütün maddi unsurları gerçekleşmemiş, bir başka anlatımla tamamlanmamış suçların cezalandırılmasına olanak sağlar¹⁴. Bu itibarla suça teşebbüs hükümleri, cezalandırılma alanını genişletici bir etkiye bir sahiptir¹⁵. Böylelikle suçla korunan hukuki değerlerin koruma alanı da genişletilmiş olur¹⁶.

Tamamlanmamış suçların cezalandırılmasına olanak sağlamak suretiyle önemli bir işlev gören suça teşebbüs hükümleri, tek başına uygulanamaz¹⁷. Söz-

¹¹ HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 328.

¹² ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Genel Hükümler*, s.466; ZAFER, s. 498; TOSUN, Öztekin, *Suç Hukuku El Kitabı*, 2. Baskı, Ar Basım Yayım, İstanbul, 1982, s. 232; AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 714.

¹³ ÖZTÜRK/ERDEM, s. 351; ZAFER, s. 498; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 663; TOSUN, s. 233, 238; SÖZÜER, Adem, *Suç Teşebbüs*, 1. Baskı, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1994, s. 46; TOZMAN, s. 397.

¹⁴ İÇEL, s. 514; ÖZGENÇ, *Genel Hükümler*, s. 555; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 417; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Genel Hükümler*, s. 466; SÖZÜER, s. 46; KARAKEHYA, 205-206; TOZMAN, s. 17.

¹⁵ ÖZTÜRK/ERDEM, s. 351; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 455; İÇEL, s. 514; AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 714; ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 885; ZAFER, s. 498; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Genel Hükümler*, s. 466; HAKERİ, 458; SÖZÜER, s. 46; TOZMAN, s. 17.

¹⁶ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 667; İÇEL, s. 514; ÖZGENÇ, *Genel Hükümler*, s. 556.

¹⁷ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 667; İÇEL, s.514; ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 383; AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 716; SÖZÜER, s. 46.

konusu hükümler, tamamlanmış suçu düzenleyen norma bağlı olarak uygulanabilir¹⁸. Bu nedenle öncelikle TCK veya başka bir kanunda düzenlenmiş kasıtlı bir suçun elverişli hareketlerle icrasına başlanılmalıdır. Ancak icrasına başlanılan suç, failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamamalıdır. Suça teşebbüs hükümleri, tamamlanmamış suçun cezalandırılmasını mümkün kıldığı için tamamlayıcı norm¹⁹ veya yardımcı norm²⁰ olarak nitelendirilmiştir. Tamamlanmış suça ilişkin norm ise, asıl normdur²¹. Bu itibarla tamamlanmış suça ilişkin norm ile teşebbüsü düzenleyen norm arasında, asıl-yardımcı norm ilişkisi bulunduğu belirtilmiştir²².

Cinsel saldırı suçu, 5237 sayılı TCK m.102’de düzenlenmiştir. Suçun temel şekli, cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesiyle oluşmaktadır (TCK m.102/1, cümle 1). Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli halini teşkil etmektedir (TCK m.102/1, cümle 1). Suçun vücuda organ veya cisim sokulması suretiyle işlenmesi, daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak öngörülmüştür (TCK m.102/2). Cinsel saldırı suçu, sırf hareket suçudur. Bu itibarla suç tanımında gösterilen hareketin yapılmasıyla birlikte suç tamamlanır, ayrıca bir neticenin gerçekleşmesi gerekmez. Girişte yapılan açıklamalardan anlaşılabacağı üzere özellikle hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımındaki zorluk nedeniyle suça teşebbüs ceza hukukunun en tartışmalı konuları arasındadır. Suçun temel şeklinin oluşması için “cinsel davranışlar”, daha az cezayı gerektiren nitelikli halinin oluşması için “cinsel davranış” yeterli kabul edilmiştir. Böylelikle suç tanımı genişletilmiştir. Bu nedenle cinsel saldırı suçuna teşebbüs edilip edilmediği, edildi ise suçun temel şekline mi yoksa nitelikli hallerine mi teşebbüs edildiğinin belirlenmesinde güçlük yaşanabilmektedir. Öte yandan suçun vücuda organ veya cisim sokulması suretiyle işlenen nitelikli halinin; bağımsız bir suç olduğuna dair görüşlere rastlanmakta, bu nitelikli hale teşebbüsün mümkün olup olmadığı konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Ayrıca özellikle suçun daha ağır

¹⁸ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Genel Hükümler**, s. 667-668; ÖNDER, **Ceza Dersleri**, s. 383; İÇEL, s.514; ÖZTÜRK/ERDEM, s. 351; AKBULUT, **Genel Hükümler**, s. 716; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 417; SÖZÜER, s. 46-47.

¹⁹ ZAFER, s. 498.

²⁰ İÇEL, s. 514; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Genel Hükümler**, s. 667; ÖZTÜRK/ERDEM, s. 351; ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 556; AKBULUT, **Genel Hükümler**, s. 716; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 417.

²¹ TOSUN, s. 239; ZAFER, s. 498. İÇel tarafından asıl norm yerine, asal norm kavramı kullanılmıştır. Bkz. İÇEL, s. 514. Asıl ceza normu ve tamamlayıcı ceza normu konusunda bkz. HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, **Genel Hükümler**, s. 65, 67 vd.

²² İÇEL, s. 514.

cezaıı gerektiren nitelikli halini gerçekleştirmek isteyen; ancak vücuda organ veya cisim sokmayan, bu nedenle suçu tamamlamayan fail hakkında gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda belirsizlikler bulunmaktadır.

Cinsel saldırı suçuna teşebbüsün incelendiğı bu çalışmada, öncelikle asıl norm olan cinsel saldırı suçuyla korunan hukuki değeri ile suçla ilgili genel nitelikte de olsa bazı bilgilerin verilmesi konunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Böylelikle Edward Said'in "*Öğretiler, ele aldıkları konuların başlangıcından başlamalıdır*" önerisine uygun davranılmış olacaktır²³. Daha sonra cinsel saldırı suçunun temel şekli ile nitelikli hallerine teşebbüs, öğretilerdeki görüşler ve Yargıtay kararları irdelemek suretiyle ortaya konulacaktır. Son olarak cinsel saldırı suçunun temel şekli ile nitelikli hallerine ilişkin gönüllü vazgeçme hükümleri açıklanacaktır.

I. GENEL OLARAK CİNSEL SALDIRI SUÇU

A. Suçla Korunan Hukuki Değeri

Cinsel saldırı suçu, 5237 sayılı TCK'nın "Özel Hükümler" kitabının, "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" başlıklı altıncı bölümünde düzenlenmiştir²⁴. Buna karşılık cinsel saldırı suçunu da içeren cinsel suçlar, 765 sayılı TCK'nın "Cürümler" başlıklı ikinci kitabının "Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler" başlıklı sekizinci babında düzenlenmiştir²⁵.

²³ KATOĞLU, Tuğrul, "Olası Kasıt ve Suça Teşebbüs", **Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan Cilt-I**, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015, s. 611'e atfen.

²⁴ Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar başlığı altında; cinsel saldırı (m.102), çocukların cinsel istismarı (m.103), reşit olmayanla cinsel ilişki (m.104) ve cinsel taciz (m.105) olmak üzere dört farklı suç düzenlenmiştir. CENTEL, Nur, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısı'nın Değerlendirilmesi", **TBB**, Y. 2012, S. 69, s. 269; DURSUN, Selman, "Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış", **CHD**, Y. 2014, S. 24, s. 59.

²⁵ Cinsel suçlar; esas olarak 765 sayılı TCK'nın "Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler" başlıklı sekizinci babının "Cebren İrza Geçen, Küçükleri Baştan Çıkaran ve İffete Taarruz Edenler" başlıklı birinci fasılda (m.414 ila m.418, m.421) yer almaktaydı. "Kız ve Kadın ve Erkek Kaçırarak" başlıklı ikinci fasıl da (m.429 ila m.434) şehvet hissi veya evlenme maksadıyla kişileri kaçırmaya ilişkindi. Ayrıca "Geçen Fasıllar Arasında Müşterek Hükümler" başlıklı dördüncü fasılda cinsel suçlarla ilgili bazı hükümlere (m.437 ila m.439) yer verilmişti. Görüldüğü gibi 765 sayılı TCK'da ondan fazla madde, cinsel suçlara ayrılmıştı. 765 Sayılı TCK'nın cinsel suçlara ilişkin bazı hükümlerinin bir araya getirilmesi ve bazı hükümlerine yer verilmemesi suretiyle 5237 sayılı TCK'da cinsel suçların dört maddede düzenlenmesi özel hükümlerle ilgili benimsenen yaklaşıma uygundur. 08.03.2004 Tarih ve 1/593 Esas, 60 Karar No.lu Adalet Komisyonu Raporunda, 765 sayılı TCK'da yer alan birçok hükmün kazuistik nitelikte olduğu için metinden çıkarıldığı belirtilmiştir. Adalet Komisyonu Raporu için bkz. YALVAÇ, s. 75-90. "Kız ve Kadın ve Erkek Kaçırarak" başlıklı ikinci fasılda düzenlenen suçlar ise, 5237 sayılı TCK m.109'da kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun cezaıı ağırlaştıran nitelikli halleri olarak öngörülmüştür. Aynı yönde

Bilindiği gibi kanunkoyucu tarafından suçla korunmak istenen birincil hukuki değer veya değerler hangisi ise, suça o bölümde yer verilmektedir²⁶. Cinsel saldırı suçunun “Kişilere Karşı Suçlar” kısmının “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenmesi; bu suçla genel ahlak kurallarının değil²⁷, kişinin cinsel dokunulmazlığının korunmasının amaçlandığını göstermektedir²⁸. Kişinin cinsel dokunulmazlığının korunması, cinsel özgürlüğün de korunmasını sağlayacaktır²⁹; çünkü cinsel özgürlük³⁰, cinsel dokunulmazlık korunduğu takdirde kullanılabilir³¹.

bkz. TANER, Fahri Gökçen, **Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 73.

²⁶ ÜNVER, Yener, **Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 109.

²⁷ “Adabı umumiye” (âdâb-ı umûmiyye), genel ahlak kuralları anlamına gelmektedir. Bkz. DEVELLİOĞLU, s. 8. Genel ahlak kurallarının, kadına karşı ayrımcılığı meşrulaştırdığı ve belirsiz bir kavram olduğu belirtilmiştir. Bkz. CENTEL, s. 270-271. Sözkonusu kuralların “göreliliği” konusunda bkz. YALÇIN SANCAR, Türkân, **Türk Ceza Hukukunda Kadın**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 96. Genel ahlak kurallarının yazılı ve sistematik bir şekilde bir araya getirilmemelerinden ötürü içeriğini belirlemenin zorluğu, topluma ve zamana göre değişebileceği ve bu kuralların belirlenmesinde bireysel ahlakın etkili olabileceği konusunda bkz. AYBAY, Aydın/ AYBAY, Rona/ PEHLİVAN, Ali, **Hukuka Giriş**, 25. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2023, s. 27; GÜRİZ, Adnan, **Hukuk Başlangıcı**, 20. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2022, s. 17.

²⁸ ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ÇAKIR, Kerim, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 21. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 335; ÖZGENÇ, İzzet, “Cinsel Suçlar, Türk Ceza Kanununun Cinsel Suçlara İlişkin Düzenlemelerinin Dayandığı Felsefi Temel, Cinsel Suçlara İlişkin Kanun Hükümlerinin Uygulanmasından Kaynaklanan Sorunlar”, **AHBÜHFD**, Y. 2020, C. XXIV, S. 1, s. 260; ÜZÜLMEZ, İlhan “Yeni Türk Ceza Kanununda Cinsel Saldırı Suçu”, **3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi**, Ed. Bahri ÖZTÜRK, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 252; ALŞAHİN, Mehmet Emin, “Cinsel Saldırı Suçu (TCK m. 102)”, **Prof. Dr. M. Emin ARTUK’a Armağan**, Ed. Mahmut KOCA, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 858.

²⁹ Bu suçla korunan hukuki değer, kişinin cinsel özgürlüğü konusunda bkz. CENTEL, s. 271-272; CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide, “Cinsel Saldırı Suçu (TCK m. 102)”, **Prof. Dr. M. Emin ARTUK’a Armağan**, Ed. Mahmut KOCA, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, 231; TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/ ÖNOK, R. Murat, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 401; HAFİZOĞULLARI, Zeki/ ÖZEN, Muharrem, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar**, 2. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2011, 155; TOROSLU, Nevzat/ TOROSLU, Haluk, **Ceza Hukuku Özel Kısım**, 12. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2024, s. 62; ÖZBEK, Veli Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAŞIZ, Pınar, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 329; KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 376; YOKUŞ SEVÜK, Handan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 367; YOKUŞ SEVÜK, Handan, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”, **TBBĐ**, Y. 2005, S. 57, s. 243; KESKİN-KIZIROĞLU, Serap, “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Kadına İlişkin Düzenlemeler ve Cinsel Suçlar”, **Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı Cilt II**, 1. Baskı, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Ceza Derneği Yayını, 1. Baskı, Ankara, 2008, s. 1000; TANER, s. 86.

³⁰ Cinsel özgürlük, “hukukun izin verdiği sınırlar içerisinde bireyin cinselliğe ilişkin seçimlerini serbestçe yapabilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Bkz. YALÇIN SANCAR, s. 100. Cinsel özgürlük, Toroslu/Toroslu tarafından “hukukun veya örf ve adetin belirlediği sınırlar içerisinde insanın, cinsel ilişkiler yönünden kendi vücudu üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesi” olarak tanımlanmıştır. Bkz. TOROSLU/TOROSLU, **Özel Kısım**, s. 62. Sözkonusu tanım daha somut olmakla birlikte, ilk tanıma göre dar

Dokunulmazlık, özgürlüklerin nitelikleri arasındadır³². Nitekim Anayasa m.12'ye göre herkesin kişiliğine bağlı olarak sahip olduğu temel hak ve özgürlükler; dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmezdir. Anayasa m.12'deki "dokunulmaz" kavramının, "ihlâl edilemez" biçiminde anlamlandırılmasının uygun olacağı belirtilmiştir³³. Cinsel saldırı suçunda; kişinin vücut dokunulmazlığı, cinsel davranışlarla ihlâl edilmektedir (TCK m.102/1). Dolayısıyla suç tanımında yer verilen "ihlâl eden" sözcükleri ile bölüm başlığındaki "dokunulmazlık" kavramı uyumludur. Cinsel dokunulmazlık ve cinsel özgürlük birbirini tamamlamaktadır. Bu nedenlerle cinsel suçların düzenlendiği bölüm başlığı isabetlidir³⁴.

kapsamlıdır; çünkü cinsel ilişkiler, cinselliğin sadece bir boyutunu oluşturur. Ayrıca cinselliğin, bedensel temas içermeyen yaşanması mümkündür. Nitekim Güncel Türkçe Sözlük'te cinsellik, "cinsel özelliklerin bütünü" şeklinde açıklanmıştır. Bkz. <https://sozluk.gov.tr/>, E.T: 23.07.2025.

- ³¹ Benzer yönde bkz. ve karşı. ÖZEN, Mustafa, **Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri**, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 339-340. Korunan hukuki değer, cinsel dokunulmazlık ve özgürlük olduğunu açıkça belirten görüş için bkz. MEMİŞ KARTAL, Pınar, "Cinsel Saldırı", in: **Özel Ceza Hukuku Cilt II Kişilere Karşı Suçlar**, BAYRAKTAR, Köksal/KESKİN KIZIROĞLU, Serap/YILDIZ, Ali Kemal/MEMİŞ KARTAL, Pınar/ALTUNÇ, Sinan/BOSTANCI BOZBAYINDIR, Gülşah/ERMAN, Barış/EROĞLU ERMAN, Fulya/KURT, Gülşah/SINAR, Hasan, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 469; ŞEN, Ersan/ MAVİŞ, Mert/ ŞAHİN, Buğra/ EFE, Enes/ SERDAR, Cem, **Cinsel Suçlar**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 21. Yar. CGK.'nın bir kararında da korunan hukuki değer, kişilerin cinsel dokunulmazlığı ve özgürlüğü olduğu belirtilmiştir. Bkz. Yar. CGK., E.2022/317, K.2022/71, 08.02.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

Öğretide cinsel saldırı suçu ile korunan hukuki değer, cinsel dokunulmazlık olduğu belirtildikten sonra, cinsel saldırı suçunda mağdurun cinsel dokunulmazlığının vücuduna temas içeren cinsel davranışlarla ihlâl edildiği, dolayısıyla mağdurun cinsel özgürlüğünün korunduğu belirtilerek benzer bir saptamada bulunulmuştur. Bkz. ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 335-336. Cinsel saldırı suçunun düzenlendiği bölüm başlığından hareketle korunan hukuki değer, cinsel özgürlük olduğu anlayışının kanuni bir dayanak kazandığı belirtilmek suretiyle dolaylı da olsa benzer bir saptamada bulunulduğu söylenebilir. Bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 401. Bu suçla cinsel özgürlüğün yanı sıra kişilerin ar ve haya duyguları ile aile hayatının saygınlığının korunduğu konusunda bkz. SOYASLAN, Doğan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 233-234.

- ³² Cinsel özgürlüğün kişiyi negatif yönden hukuka aykırı cinsel müdahalelerden koruduğu, bölüm başlığıyla cinsel özgürlüğün negatif yönünün öne çıkarıldığı belirtilmiştir. Bkz. YALÇIN SANCAR, s. 100.

- ³³ TANÖR, Bülent, "Temel Hak ve Özgürlüklerin Genel Rejimi", **İnsan Hakları**, Ed. Korkut TANKUTER, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2000, s. 48.

- ³⁴ Öğretide cinsel saldırıyı içeren suçların, "Kişilere Karşı İşlenen Suçlar" kısmında düzenlenmesinin yerinde olduğu belirtilmekle birlikte, cinsel özgürlüğü koruması nedeniyle "Hürriyete Karşı Suçlar" bölümünde (TCK m.106 vd.) düzenlenmesinin daha uygun olacağı savunulmuştur. Bkz. CENTEL, s. 271; CENTEL/ZAHER, s. 231; TOROSLU/TOROSLU, **Özel Kısım**, s. 62-63; TANER, s. 69. Yukarıda belirtilenlerin yanı sıra, bu bölümde bazı yaş grupları yönünden cinsel özgürlüklerinden söz edilemeyecek çocukların cinsel istismarı suçuna (m.103) da sistematik olarak yer verilmesi daha uygun olduğu için suçun düzenlendiği bölüm ve bölüm başlığının isabetli olduğu kanısındayız. Karşı. YOKUŞ SEVÜK, **Cinsel Saldırı**, s. 247. Cinsel suçların, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar kısmının Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar başlıklı Bölümünde düzenlenmesi yolundaki görüş için bkz. NUHOĞLU, Ayşe, "Türk Ceza Kanununda ve 2022 Tasarısında Cinsel Suçlar", **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, 1. Baskı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 613; YURTCAN, Erdener, **Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Suçlar**, 3. Bası, TBB Yayınları, Ankara, 2018, s. 12.

Özgenç tarafından cinsel özgürlük ibaresine bilinçli olarak yer verilmediği, kişilerin cinsel arzularını tatmin amacıyla kuracakları ilişkilerde partnerinin fiziki ve ruhi gelişmişlik düzeyi, medeni hali gibi

B. Suçun Faili ve Mağduru

Cinsel saldırı suçu, herkes tarafından işlenebilir. Bu itibarla suçun faili, erkek veya kadın olabilir³⁵. Bununla birlikte suç, çok büyük bir çoğunlukla erkekler tarafından işlenmektedir³⁶.

Suçun çocuk tarafından işlenmesi de mümkündür. Buna karşılık suçun mağdurunun çocuk olması mümkün değildir. Zira mağdur çocuk olduğunda, işlenen suç çocukların cinsel istismarı olacaktır³⁷ (TCK m.103). Bilindiği gibi çocuk, onsekiz yaşını doldurmamış kişidir³⁸ (TCK m.6/1-b).

Suçun mağduru, yaşayan bir insan olabilir³⁹. Suç, dünyanın hemen her yerinde özellikle kadınlara karşı işlenmektedir⁴⁰. TCK m.102’de belirtilen hareketler, ölümler üzerinde gerçekleştirildiğinde “ölünün hatırasına hakaret” suçu oluşacaktır⁴¹ (TCK m.130/2).

TCK m.102’nin gerekçesinde belirtildiği gibi suç, fail tarafından farklı cinsten kişiye karşı işlenebileceği gibi aynı cinsten kişiye karşı da işlenebilir⁴².

doğal ve hukuksal sınırlamalara uymakla yükümlü oldukları; aksi takdirde cinsel arzuları tatmine yönelik fiilin hukuka aykırı olacağı, bununla birlikte her hukuka aykırı fiilin suç teşkil etmeyeceği belirtilmiştir. ÖZGENÇ, **Cinsel Suçlar**, s. 260. Örneğin evli bir kişinin, eşi dışında akıl hastalığı bulunmayan yetişkin bir kimseyle rızaya dayalı cinsel birlikteliği suç teşkil etmez. Ancak bu birliktelik, evli kişi açısından Türk Medeni Kanunu m.185/3’te öngörülen sadakat yükümlülüğünü ihlal eder ve m.161’e göre zina boşanma sebebi teşkil edebilir. Bkz. 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Kanun. RG 08.12.2001, S. 24607.

³⁵ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 402; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 376; MEMİŞ KARTAL, **Cinsel Saldırı**, s. 471; ALŞAHİN, s. 862.

³⁶ TANER, s. 98.

³⁷ CENTEL, s. 272; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 378; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 368; MEMİŞ KARTAL, **Cinsel Saldırı**, s. 471; TANER, s. 89; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 342; KORKUSUZ, Gülşah, “Cinsel Saldırı Suçu (TCK m. 102)”, **İÜHFİM**, Y. 2013, C. LXXI, S. 1, s. 825. Cinsel istismar suçuyla ilgili ayrıntılı bir bilgi için bkz. MEMİŞ KARTAL, Pınar, **Türk Ceza Hukuku’nda Çocukların Cinsel İstismarı**, 1. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2014, s. 5 vd.

³⁸ Cinsel saldırı suçunun düzenlendiği 765 sayılı TCK m.416/1’da ise suçun mağduru, “onbeş yaşını bitiren bir kimse” olarak gösterilmişti. Buna uygun olarak çocuğun cinsel istismarı suçunun düzenlendiği m.414 ve m.415’te de suçun mağduru, “onbeş yaşını bitirmeyen bir küçük” olarak gösterilmişti.

³⁹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 402; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 377; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 369; TANER, s. 87; ÜNVER, Yener, “Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlak Karşı Suçlar”, in: **Türk Ceza Kanununun 2 Yılı Sempozyumu**, 1. Baskı, Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları, İstanbul, 2008, s. 297; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 342; ALŞAHİN, s. 863.

⁴⁰ MEMİŞ KARTAL, Pınar, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçu” **Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması**, Ed. Nur CENTEL, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s. 87; KORKUSUZ, s. 826.

⁴¹ SOYASLAN, **Özel Hükümler**, s. 236; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 377; TANER, s. 87; ÜNVER, **Cinsel Dokunulmazlığa**, s. 297; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 342; ALŞAHİN, s. 863.

⁴² Gerekçe için bkz. YALVAÇ, s. 250; ÜNVER, **Cinsel Dokunulmazlığa**, s. 297; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 342; YURTCAN, s. 12.

Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinin eşe karşı işlenmesi mümkündür (TCK m.102/2, cümle 2). Söz konusu hükmün uygulanabilmesi için Türk Medeni Kanunu gereğince geçerli bir evlilik birliği bulunmalıdır⁴³. Eşlerin ayrı yaşamaları veya haklarında ayrılık kararı verilmesinin bir önemi bulunmamaktadır, önemli olan Türk Medeni Kanunu'na göre evlilik birliğinin devam etmesidir⁴⁴. Kanunkoyucu suçun nitelikli halinin eşe karşı işlenebileceğini açıkça düzenlemiş; ancak suçun temel şekli bakımından böyle bir düzenlemeye yer vermemiştir. Bu itibarla suçun temel şeklinin eşler arasında işlenemeyeceği; dolayısıyla eşlerin suçun temel şeklinin faili veya mağduru olamayacağının kabul edilmesi uygun olacaktır⁴⁵.

Kanunkoyucu tarafından suçun temel şeklinin takibi şikâyeteye bağlı kılınmıştır (TCK m.102/1, cümle 1). Suçun temel şeklinin takibi şikâyeteye bağlı olduğuna göre, daha az cezayı gerektiren nitelikli halin takibinin evleviyetle şikâyeteye bağlı olduğu kabul edilmelidir⁴⁶. Böylelikle açıkça belirtilmese de mağdurun soruşturma ve kovuşturma nedeniyle yaşayabileceği olası sakıncalar önlenmek istenmiştir⁴⁷. Bu amacın, özellikle cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda belirgin olduğu belirtilmiştir⁴⁸. Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinin arz ettiği vahamet nedeniyle bu nitelikli halin takibi, şikâyeteye bağlı kılınmamıştır; dolayısıyla re'sen kovuşturulacaktır⁴⁹. Ancak bu nitelikli hal, eşler arasında işlendiği takdirde, suçun takibi yine şikâyeteye bağlı kılınmıştır (TCK m.102/2, cümle 2).

⁴³ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 402; TANER, 97; BAYTAZ, Abdullah Batuhan, "Kanun Madde Gereçlerinin Normların Yorumlanmasındaki Rolü ve Cinsel Saldırı Suçunun Eşe Karşı İşlenmesi", *SDÜHFD*, Y. 2025, C. 15, S. 1, s. 226-227; DURSUN, "Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış", s. 65. Öğretide dini nikahla veya karı-koca gibi birlikte yaşayan kişilerin de eş olarak kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır. Bkz. KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 378.

⁴⁴ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 402.

⁴⁵ YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 368, YOKUŞ SEVÜK, *Cinsel Saldırı*, s. 260; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 403; ALŞAHİN, s. 862. Aksi görüş için bkz. ÜNVER, *Cinsel Dokunulmazlığa*, s. 298; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, *Özel Hükümler*, s. 330; TANER, s. 96; BAYTAZ, s. 235 vd.; DURSUN, "Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış", s. 65-66. Suçun temel şeklinin, boşanma aşamasındaki eşler için de suç teşkil ettiğine dair açık düzenleme yapılması; aksi takdirde kişinin, eşine karşı "cinsel köle" haline getirileceği konusunda bkz. ALŞAHİN, s. 862.

⁴⁶ Aynı yönde bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 455; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 402; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 409; ALŞAHİN, s. 879.

⁴⁷ YENİSEY, Feridun/ NUHOĞLU, Ayşe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 607. Suçun toplumu da yakından ilgilendirdiği, bu nedenle re'sen kovuşturulmasının uygun olacağı görüşü için bkz. YURTCAN, s. 13.

⁴⁸ PEHLİVAN, Ali, *Kovuşturmanın Mecburiliği İlkesi ve Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararları*, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2023, s. 61.

⁴⁹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 455; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 402.

C. Suçun Temel Şekli ile Nitelikli Halleri⁵⁰

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar bölümünde yer verilen ilk suç, cinsel saldırdır. “Cinsel saldırı” başlıklı TCK m.102/1’e göre “Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.” Alıntılanan hükümden anlaşılacağı üzere suçun temel şekli, “cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlâl edilmesi” biçiminde tanımlanmıştır (TCK m.102/1, cümle 1). Cinsel davranış, sarkıntılık düzeyinde kaldığında suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali oluşacaktır⁵¹ (TCK m.102/1, cümle 2). Cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali⁵², TCK m.102/2’de düzenlenmiştir. Anılan hüküm uyarınca “Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.”

Cinsel saldırı suçunun düzenlendiği ve yukarıda alıntılanan 5237 sayılı TCK m.102/1’den anlaşılacağı üzere suç tanımında, “cinsel davranış” kavramı esas alınmıştır⁵³. Cinsel davranış, cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik harekettir⁵⁴. Cinsel davranışa, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halini düzenleyen TCK m.102/2’de açıkça yer verilmemiş olsa da hükmün lafzı esas alındığında, birinci fıkrada yer verilen cinsel davranışın gerçekleştirme biçiminden dolayı daha ağır bir yaptırım öngörüldüğü anlaşılmaktadır⁵⁵. 5237 Sayılı TCK’da cinsel saldırı suçu, cinsel davranış esas alınarak tanımlandığı için 765 Sayılı TCK’da kullanılan “ırza geçme” (m.414/1, m.416/1), “ırz ve namusa

⁵⁰ TCK’da, suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri kavramı kullanılmıştır (TCK m.43/1, cümle 3). Ancak suçun temel şekli ile nitelikli şekilleri biçimindeki kullanımın, anlaşılmayı zorlaştıracak düşüncesindeyiz. Bu itibarla suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekli yerine, suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hali tercih edilmiştir. Nitekim kanunkoyucu da aynı tercihte bulunmuştur (TCK m.61/4). Öğretide de aynı kullanımın benimsendiği görülmektedir. Bkz. ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 340, 344; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 387, 393.

⁵¹ 765 Sayılı TCK’da yer alan “sarkıntılık” (m.421) bağımsız bir suç olarak düzenlenmesine karşılık, sarkıntılık kavramına 5237 sayılı TCK’da başlangıçta yer verilmemiştir. Bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNÖK, s. 423. Ancak sarkıntılık, 18.06.2014 tarih ve 6545 sayılı Kanun m.58-59 ile TCK m.102/1 ve m.103/1’e eklenmiş ve suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali olarak öngörülmüştür. RG 28.06.2014, S. 29044.

⁵² Cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinin, daha sonra değinileceği üzere ayrı bir suç teşkil ettiği yolunda görüşlere de rastlanmaktadır. Örneğin bkz. CENTEL, s. 275.

⁵³ Cinsel davranış, cinsel suçların “omurgası” olarak nitelendirilmiştir. TANER, s. 85.

⁵⁴ CENTEL, s. 273. Cinsel davranış kavramıyla ilgili ayrıntı açıklamalar için bkz. TANER, s. 99 vd.

⁵⁵ TOROSLU, Haluk, “Nitelikli Suça Teşebbüs Sorunu”, **AÜHFD**, Y. 2023, C. 72, S. 1, s. 437. Nitelikli hallerin büyük bir kısmının, fiilin işleniş şekline kaynaklandığı konusunda bkz. KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 145.

tasaddi” (m.415, m.416/2) kavramlarına yer verilmemiştir. Belirtelim ki “ırz ve namusa tasaddi” denilmiş ise de ırz ve namus aynı anlama gelmektedir⁵⁶. Irza geçme ve ırza tasaddi⁵⁷ kavramlarına yer verilmemesinden anlaşılabacağı üzere cinsel saldırı suçu değişik bir perspektifle düzenlenmiştir⁵⁸. Bu sayede suç teşkil edebilecek hareketler genişletilerek daha etkin bir hukuki koruma sağlanmıştır⁵⁹.

Sarkıntılık kavramının 5237 sayılı TCK m.102/1’e eklenmesinden sonra⁶⁰; 765 sayılı TCK’da yer alan “ırz ve namusa tasaddi”, cinsel saldırı suçunun temel şekline (TCK m.102/1, cümle 1); “sarkıntılık” daha az cezayı gerektiren nitelikli haline (TCK m.102/1, cümle 2), “ırza geçme” ise daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline (TCK m.102/2) karşılık gelmektedir⁶¹.

Suçun temel şekli ile nitelikli hallerinin oluşumuna ilişkin açıklamalar, suça teşebbüs hükümleri tek başına uygulanabilir olmadığı için bunlara teşebbüs ile birlikte yapılacaktır.

D. Mağdurun Rızasının Yokluğunun Suçu Karakterize Etmesi

Cinsel saldırı suçunu düzenlendiği TCK m.102’de; cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen diğer nedenlere unsur olarak yer verilmemiştir⁶². Cinsel saldırı

⁵⁶ DEVELİOĞLU, s. 396, 805. Irzın, erkeğe ait bir değer olduğu; ancak kadın üzerinden tanımlandığı belirtilmiştir. YALÇIN SANCAR, s. 103.

⁵⁷ Tasaddinin anlamı, bir işe girişme, başlamadır. DEVELİOĞLU, s. 1035.

⁵⁸ Bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 397; DURSUN, “Türk Ceza Hukuku’nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış”, s. 59.

⁵⁹ TANER, s. 72-73.

⁶⁰ Sarkıntılık kavramına 5237 sayılı TCK yürürlüğe girdikten yaklaşık on yıl sonra yer verilmesi, 765 Sayılı TCK’da yer alan birçok hükmün kazuistik nitelikte olduğu için alınmadığı yolundaki yaklaşımın (bkz. dn. 25) bazı suçlar bakımından yerinde olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte sarkıntılık kavramının, 765 sayılı TCK’nın ilk şeklinde de yer almadığı, bu kavramın 08.06.1933 tarihli kanunla TCK m.421’e eklendiği belirtilmelidir. Bkz. 08.06.1933 tarih ve 2275 sayılı Kanun. RG 20.06.1933, S. 2432.

⁶¹ Bkz. CENTEL/ZAFER, s. 229-230; TANER, s. 72-73.

⁶² CENTEL, s. 273.

5237 Sayılı TCK’da cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli şekline karşılık gelen 765 sayılı TCK m.416/1’de “On beş yaşını bitiren bir kimsenin **cebiri** ve **şiddet** veya **tehdit** kullanmak suretiyle ırzına geçen veya **akıl** veya **beden hastalığından** veya **kendi fiilinden başka bir sebepten** veya **kullandığı hileli vasıtalarla** dolayı **fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan** bir kimseye karşı bu fiili işleyen kimse yedi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır” denilmiştir (vurgu tarafımızca yapılmıştır). Cinsel saldırı suçunun temel şekline karşılık gelen 765 sayılı TCK m.416/2’de de “**Yine bu suretle** ırz ve namusa tasaddiyi tazammun eden diğer bir fiil ve harekette bulunursa üç seneden beş seneye kadar hapsolunur” hükmüne yer verilmişti (vurgu tarafımızca yapılmıştır).

TCK m.102’nin gerekçesinde; cinsel saldırı suçunu oluşturan fiillerin mağdurun iradesi dışında gerçekleştirildiği, mağdura karşı cebir veya tehdit ya da hile kullanılması mümkün olduğu, yine mağdurun bilincinin yitirilmesine neden olunması veya uyku hali gibi bilincinin kapalı olmasından yararlanılarak suçun (gerekçede suçların denilmiştir) işlenmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Cebir, tehdit, hile veya

suçunu düzenleyen hükümde, açıkça rıza kavramına yer verilmemiş ise de rızanın varlığı halinde suçun oluşmayacağı açıktır⁶³; çünkü rızanın varlığı halinde vücut dokunulmazlığının ihlalinin söz edilemez. Fail tarafından kendisine yönelik cinsel davranış gerçekleştirilen kişinin, bu davranışa rızası bulunmadığında suç oluşacaktır. Bu itibarla cinsel davranışa maruz kalan mağdurun “rızasının yokluğu” suçu karakterize etmektedir⁶⁴. Suçla korunan hukuki değer cinsel dokunulmazlık ve buna bağlı olarak cinsel özgürlük olması, kişinin cinsel özgürlüğü üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilmesi nedeniyle cinsel davranışa gösterilen rıza suçun hukuka aykırılık unsurunun oluşmasını engelleyecektir⁶⁵ (TCK m.26/2). Cinsel davranışa gösterilen rıza, rıza gösterme yeteneğine sahip bir kişi tarafından açık veya örtülü bir şekilde cinsel davranıştan önce veya cinsel davranış işlendiği sırada açıklanmalıdır⁶⁶. Bu nedenle cinsel davranış gerçekleştirildikten sonra gösterilen rıza, suçun oluşmasını engellemez⁶⁷. Cinsel davranış, açıklanan rızaya uygun bir biçimde gerçekleştirilmelidir⁶⁸.

iradeyi etkileyen diğer nedenler kavramı için bkz. CENTEL, s. 274; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 408-414; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 369 vd.; TANER, s. 122 vd.

⁶³ TANER, s. 128; AKBULUT, Berrin, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Rızanın Niteliği”, **CHD**, Y. 2019, S. 40, s. 269.

⁶⁴ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 406; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 380; TANER, s. 128-130. Yar. CGK., E.2019/16, K.2021/281, 15.06.2021, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında da “Cinsel saldırı suçunun oluşabilmesi için eylem, mağdurun rızasına aykırı olarak gerçekleştirilmelidir. Başka bir ifadeyle cinsel saldırı suçunda, mağdurun iradesi esas alınmakta olup irade dışında gerçekleştirilen eylemler anılan suçu oluşturmaktadır” denilerek mağdurun rızasının önemi vurgulanmıştır.

⁶⁵ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 442; HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 156; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 359; CENTEL, s. 276; CENTEL/ZAFER, s. 244; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 382. Öğretide cinsel davranışa gösterilen rızanın, tipikliği kaldırdığına dair görüşler de bulunmaktadır. Bkz. ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 350; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 380-381, 386; TANER, s. 197; AKBULUT, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Rızanın Niteliği”, s. 269; EKİCİ ŞAHİN, Meral, **Ceza Hukukunda Rıza**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 102; DURSUN, “Türk Ceza Hukuku’nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış”, s. 63; ALŞAHİN, s. 876. Rıza hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edildiğinde, rıza konusunda düşülen hatanın TCK m.30/3 uyarınca “kaçınılmaz” olması kaydıyla failin bundan yararlanabileceği; rızanın tipikliği kaldırdığının kabulü halinde ise failin kendi kusuruyla dahi olsa rıza konusunda düşüldüğü hatanın TCK m.30/1 gereğince kastı ortadan kaldırması nedeniyle failin beraat etmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 442.

⁶⁶ HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 156; ZAFER, s. 408-409; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 335-337. Rıza gösterme yeteneğiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. EKİCİ ŞAHİN, s. 132 vd.

⁶⁷ HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 156; TANER, s. 198. Cinsel davranış gerçekleştirildikten sonra gösterilen rızanın suçun oluşmasını engellemeyeceği yerinde olmakla birlikte, bu takdirde ortada bir suçun varlığının işlendiğinin öğrenilmesi ve kovuşturulması pek de mümkün olmayacaktır; çünkü cinsel saldırı suçu, daha az cezayı gerektiren nitelikli hali hariç, genellikle 3. kişilerin bulunmadığı ortamlarda işlenmektedir. Ayrıca suçun temel şekli ile daha az cezayı gerektiren nitelikli hali ve eşe karşı işlenen daha ağır cezayı nitelikli halinin takibi şikâyetle bağlı kılınmıştır.

⁶⁸ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 351; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 442; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 359; CENTEL, s. 276; CENTEL/ZAFER, s. 245; TANER, s. 201. Bu durum, TCK m.26/2’de kişinin “açıkladığı rızası çerçevesinde” tamlamasıyla ifade edilmiştir.

Mağdurun rızasının yokluğunun suçun oluşumu için yeterli kabul edilmesi-ne karşın, karşılaştırmalı hukukta cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen diğer nedenlere genellikle unsur olarak yer verildiği, bunlara unsur olarak yer veril-memesinin uygulamada sorun yaratabileceğine işaret edilmiştir⁶⁹. Nitekim uygu-lamada üzerinde durulan başlıca konulardan birinin rızanın varlığı veya yoklu-ğuna ilişkin olduğu, mağdurların çoğu kez başlangıçta rızalarının bulunmadığı yolunda beyanda bulundukları, daha sonra çeşitli nedenlerle beyanlarını değiştirdikleri, bu durumun suçun işlenip işlenmediğine dair karar verecek olan mah-kemelerin işini güçleştirdiği belirtilmiştir⁷⁰.

E. Suçun Manevi Unsuru

Cinsel saldırı suçu, kasten işlenebilir. Bu suçun taksirli şekli öngörülmemiştir (TCK m.22/1). Suç, doğrudan kastla işlenebileceği gibi olası kastla da işlenebilir⁷¹. Kast, suçun kanuni tanımındaki maddi unsurların bilinmesi ve istenmesidir (TCK m.21/1, m.30/1). Bilindiği gibi kastın bilme unsurunun kapsamı, isteme unsurundan daha geniştir. Fail; cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik cinsel davranış, mağdurun onsekiz yaşından büyük olduğunu, mağdurun rızasının yokluğunu ve beden temasını bilmeli; cinsel davranış ve beden temasını istemelidir⁷².

Öğretideki bir görüşe göre suçun gerek temel şekli gerekse nitelikli halleri için genel kastın varlığı yeterlidir⁷³. Suçun oluşumu için gerçekleştirilen hareket, objektif olarak cinsel nitelik taşımalıdır⁷⁴; dolayısıyla özel kast aranmaz⁷⁵. Bir

⁶⁹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 407.

⁷⁰ CENTEL, s. 276. Uygulamada rızanın; Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi m.36/2'de yer alan "Rıza, mevcut koşulları de-ğerlendiren kişinin hür iradesinin sonucunda isteğe bağlı olarak verilmelidir" hükmüne göre daha geniş yorumlandığı konusunda bkz. NUHOĞLU, Ayşe, "İstanbul Sözleşmesi ve Cinsel Suçlar", **II. Uluslara-rası Kadın ve Hukuk Sempozyumu**, Ed. Süheyla Suzan GÖKALP ALICA, Necdet BASA, Ankara, TBB Yayınları, Ankara, 2019, s. 988. Anılan Sözleşme, Ülkemiz bakımından 01.07.2021 tarihinde sona ermiştir. Bkz. RG 20.03.2021, S. 31429 ve RG 30.04.2021, S. 31470.

⁷¹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 439; CENTEL, s. 277; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, **Özel Hükümler**, s. 348; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 381.

⁷² Karş. AKKAYA, Çetin, **Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 132. Yar. CGK.'nın 03.05.2023 tarihli kararında da "Cinsel saldırı kasten işlenebilir ve failin kas-tının suçun kanuni tanımındaki tüm unsurları, yani mağduru, cinsel davranışı, vücut dokunulmazlığının ihlalini ve mağdurun rıza göstermediğini kapsaması gerekir" denilmiştir. Yar. CGK., E.2021/418, K.2023/248, 03.05.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

⁷³ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 439-440; CENTEL, s. 277; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, **Özel Hüküm-ler**, s. 347; ÜNVER, **Cinsel Dokunulmazlığa**, s. 299.

⁷⁴ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 441; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 381; TANER, s. 119.

⁷⁵ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 441; ÜNVER, **Cinsel Dokunulmazlığa**, s. 299. Özel kastın arandığı yolundaki görüş için bkz. YOKUŞ SEVÜK, **Cinsel Saldırı**, s. 252; KESKİN-KIZIROĞLU, "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Kadına İlişkin Düzenlemeler ve Cinsel Suçlar", s. 1001; MEMİŞ KARTAL, **Cinsel**

başka görüş, suçun temel şekli bakımından genel kastın varlığını kabul etmekle birlikte, failin cinsel arzularını tatmin amacıyla hareket etmesi gerektiği yolundadır. Suçun temel şekli ve daha az cezayı gerektiren nitelikli hali bakımından, gerçekleştirilen hareketin cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik olmasının aranması, bu tür hareketlerin kasten yaralama, hakaret gibi suçlardan ayrılmasını sağlayacaktır⁷⁶. Ancak bu görüş, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali için failin cinsel arzularını tatmin amacıyla hareket etmesinin gerekmediğini, gerçekleştirilen hareketin cinsel motifli olmasının yeterli olduğunu kabul etmektedir⁷⁷. Anılan görüş, cinsel motifle ilgili belirtişi hariç, gerekçeyle uyumludur⁷⁸.

Öğretideki bir başka görüş ise, suçun hem temel şekli hem de daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali için failin cinsel amaçlı veya cinsel arzularını tatmine yönelik olarak hareket etmesi gerektiğini savunmaktadır⁷⁹. Kanımızca da genel kast suçun oluşumu için yeterli olmakla birlikte; suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali dahil olmak üzere gerçekleştirilen hareketler, cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik olmalıdır; çünkü suç, “cinsel davranış” esas alınarak tanımlanmıştır⁸⁰. Cinsel sözcüğünün, tensel ve sek-süel anlamı da dikkate alındığında, gerçekleştirilen hareketlerin cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik olması gerektiği kanısındayız. Manevi unsurla ilgili farklı görüşlere yol açan suç tanımının isabetli olmadığı belirtilmiştir⁸¹.

Saldırı, s. 476-477. TCK m.102/1’de düzenlenen suçun temel şekli ve daha az cezayı gerektiren nitelikli hali yönünden özel kastın aranması gerektiği; ancak suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali yönünden özel kastın aranmayacağı yönünde bkz. ŞEN/MAVİŞ/ŞAHİN/EFE/SERDAR, s. 73-75; MEMİŞ KARTAL, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçu” s. 105-106.

⁷⁶ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 349-350; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 384-385; ALŞAHİN, s. 875-876. Aksi takdirde günlük yaşamda yanlış anlamalar ve çekişmelerin yaşanabileceği konusunda bkz. ŞEN/MAVİŞ/ŞAHİN/EFE/SERDAR, s. 74.

⁷⁷ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 349-350; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 384-385; ALŞAHİN, s. 876.

⁷⁸ TCK m.102’nin gerekçesinde, suçun temel şekli bakımından cinsel arzuların tatmini amacına yönelik davranışlarla vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi gerektiği; ancak failin cinsel arzularının tatmin edilmiş olmasının gerekmediği; daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal yönünden davranışın, cinsel arzuların tatmini amacına yönelik olmasının gerekmediği belirtilmiştir. Gerekçe için bkz. YALVAÇ, s. 250-251.

⁷⁹ TOROSLU/TOROSLU, **Özel Kısım**, s. 64-66.

⁸⁰ YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 377.

⁸¹ CENTEL, s. 277.

II. CİNSEL SALDIRI SUÇUNUN TEMEL ŞEKLİ VE NİTELİKLİ HALLERİNE TEŞEBBÜS

Giriş kısmında belirtildiği gibi suça teşebbüs hükümleri, tamamlayıcı veya yardımcı norm niteliğindedir. Suça teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için kasıtlı suç tanımına uygun hareketlerin icrasına başlanılmalıdır. Tamamlanmış suç ile tamamlanmamış suçun icra hareketleri aynıdır⁸². Tamamlanmamış suçta icra hareketleri, failin elinde olmayan nedenlerle ya tamamlanamaz ya da tamamlanmasına rağmen istenilen netice gerçekleşmez. Suça teşebbüse ilişkin hükümler, tek başına uygulanabilir olmadığı için tamamlanmış suçun temel şekli ile nitelikli hallerine ilişkin kısaca bilgi verilecek ve bunlara teşebbüse ilişkin açıklamalar yapılacaktır. Bu açıklamalardan önce cinsel saldırı suçuna teşebbüste failinin kastının önemi ortaya konulacaktır.

A. Cinsel Saldırı Suçuna Teşebbüste Failin Kastının Önemi

TCK m.35 uyarınca suça teşebbüsten söz edilebilmesi için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekir. Suça teşebbüsün koşulları kısaca şunlardır⁸³:

- Failin suç işleme kastı bulunmalıdır. Bu itibarla sadece kasten işlenen suçlara teşebbüs mümkündür; dolayısıyla taksirli suçlara teşebbüs olmaz⁸⁴. Bu koşul, suça teşebbüse ilişkin hükümde “işlemeyi kastettiği bir suçu” ibaresiyle ortaya konulmuştur. Anılan ibarede suçun önünde yer alan “bir” sayısından anlaşıldığı üzere failin kastının, belli bir suça yönelik olması gerekir⁸⁵.
- Fail tarafından elverişli hareketlerle suçun icrasına başlanmalıdır. Bu koşul, “elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp” şeklinde ifade edilmiştir.
- Suç, engel nedenlerle tamamlanamamalıdır. Suçun tamamlanamaması, failin iradesi

haricindeki nedenlerden kaynaklanmalıdır. Hükümde yer alan “elinde olmayan nedenlerle tamamlanamazsa” ibaresi bu koşula işaret etmektedir. Suç,

⁸² TOSUN, s. 240.

⁸³ ZAFER, s. 499 vd.; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 420 vd. Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. dn. 88’de anılan kararlar.

⁸⁴ TOSUN, 234; DEMİRBAŞ, s. 496; ZAFER, s. 512; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 420; KARAKEHYA, s. 208.

⁸⁵ ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 557. 765 Sayılı TCK’da eksik teşebbüsün düzenlendiği m.61’de de “işlemeyi kasdeylemediği bir cürmü” denilmiştir.

failin iradesine bağlı olarak tamamlanmamış ise gönüllü vazgeçme sözkonusu olacaktır (TCK m.36).

Cinsel saldırı suçu, sırf hareket suçudur. Bu itibarla suçun tamamlanması için netice aranmaz⁸⁶. Suç, yaşayan herhangi bir insan olan mağdurun vücut dokunulmazlığını ihlal eden cinsel davranışların gerçekleşmesiyle işlenebilmektedir. Cinsel davranış veya davranışların, mağdurun rızası olmaksızın bedenine temas etmesi suçun oluşumu için yeterlidir. Bedensel temas içeren cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik her davranış, suçun oluşmasını sağlayabilir. Örneğin cinsel arzuları tatmine yönelik olarak elle ya da şemsiye⁸⁷ veya baston gibi bir araçla ve sadece bir kez dahi mağdurun bedenine temas edilmesi, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli halini oluşturur. Suçun, bağlı hareketli suç olarak tanımlandığı düşünülse bile, suçu oluşturabilecek hareketler kolaylıkla gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca bu harekete bağlı olarak bir neticenin meydana gelmesi gerekmez. Aşağıda belirtileceği üzere bedene temas, belirli bir süreklilik arz edip yoğunluğa vardığında suçun temel şekli oluşacaktır. Mağdurun vücuduna organ veya cisim sokulduğunda ise, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali oluşacaktır. Bu itibarla cinsel saldırı suçuna ilişkin birçok olayda, kural olarak teşebbüsün en tartışmalı koşulu olan elverişli hareketlerle icraya başlanıp başlanılmadığının tartışılması gerekmemektedir⁸⁸. Dolayısıyla hazırlık

⁸⁶ ÖZEN, *Özel Hükümler*, s. 348; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 420. Neticesiz suç olmayacağını kabul eden görüş tarafından “neticesi harekete bitişik suç” kavramı kullanılmaktadır. Bkz. CEN-TEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 269; TOSUN, 244; ZAFER, s. 242-243.

⁸⁷ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 344.

⁸⁸ Karş. ÖNDER, *Özel Hükümler*, s. 406-407. Benzer yönde bkz. KORKUSUZ, s. 839. Yar. CGK., E.2022/80, K.2022/787, 08.12.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında; hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımıyla ilgili teorik yönden isabetli açıklamalar yapılmakla birlikte, bu ayrımın somut olayla ilişkilendirilmediği görülmektedir. Somut olayda suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs edildiği sonucuna varılırken tarafımızca aşağıda belirtileceği üzere sanığın kastı esas alınmıştır:

“... sanığın nitelikli cinsel saldırı kastını ortaya koyan açık bir sözü bulunmasa dahi fiili işleme tarzı, olay sırasında mağdurun elbiselerinin tamamını çıkartması, üzerindeki pantolon ve külotu da dizlerine kadar indirip mağdurun arkasını geçmesi şeklindeki dış dünyaya yansıyan eylemlerinin, **vücoda organ sokmak suretiyle nitelikli cinsel saldırı kastını açıkça ortaya koyduğu**, ancak sanığın tanık ...’in olay yerine gelmesi nedeniyle elinde olmayan nedenlerle vücuda organ sokma eylemini gerçekleştirmediği ve bu yönde tam bir tıbbi tespit yapılamadığı anlaşıldığından, sanığın mağdura yönelik eyleminin bir bütün halinde teşebbüs aşamasında kalan nitelikli cinsel saldırı suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir” (vurgu tarafımızca yapılmıştır). Yar. CGK., E.2019/144, K.2022/162, 10.03.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında da hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımıyla isabetli teorik açıklamalar yapılmış; ancak bu açıklamalar somut olayla ilişkilendirilmemiş, sanığın kastı esas alınarak suçun temel şeklinin işlendiği sonucuna varılmıştır.

Yar. CGK., E.2019/36, K.2019/675, 28.11.2019, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında failin kastı esas alınarak suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs edildiği sonucuna varılmıştır:

“Sanığın olay tarihinde yalnız olan katılan mağdurenin evine sabaha karşı zorla girmesi, direnmesine karşın katılan mağdureyi kanepeye yatırması, bir yandan katılan mağdureyi öpmeye çalışırken bir yandan

hareketi-icra hareketi ayrımının tartışılmasına birçok olayda gerek bulunmadığı gibi hareketin elverişli olup olmadığının belirlenmesi kapsamında suçta kullanılan aracın ve maddi konunun elverişliliğinin belirlenmesine de birçok olayda gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte suçun yaşayan bir insana karşı işlenmesi gerektiği için failin farkında olmayarak ölmüş bir kişiye karşı cinsel davranışlarda bulunması gibi uç olasılıklarda, suçun maddi konusunun mevcut ol-

da elbiselerini çıkarmaya çalışması ve katılan mağdurenin eline bıçağı alarak kuvvetli bir mukavemet göstermesi üzerine eylemine bu engel durum nedeniyle son vermek zorunda kalması, sanığın Mahkemede katılan mağdurenin kendisi ile cinsel ilişkiye girmek istediğini söylediği fakat kendisinin kabul etmediği şeklindeki savunması karşısında; sanığın nitelikli cinsel saldırı kastını ortaya koyan açık bir sözü bulunmasa bile fiili işleme tarzı, katılan mağdurenin elbiselerini çıkarmaya çalışması, katılan mağdureyi avludan içeriye sokup kanepeye yatırması şeklindeki dış dünyaya yansıyan eylemlerinin **vücuda organ sokmak suretiyle nitelikli cinsel saldırı kastını ortaya koyduğu anlaşıldığından**, sanığın eyleminin bir bütün hâlinde nitelikli cinsel saldırı suçuna teşebbüs olduğunun kabulü gerekmektedir (vurgu tarafımızca yapılmıştır).

Yar. CGK., E.2019/500, K.2021/250, 02.06.2021, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında ise, failin suç kastının suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halini kesin olarak ortaya koyduğu kabul edilmiş; ancak suçun icra hareketlerinin başlamadığı sonucuna varılmıştır:

“Sanığın hareketinin, TCK’nın 102/2. maddesinde düzenlenen nitelikli cinsel saldırı suçu yönünden kastı şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkmış ise de icra hareketlerine başlanılmadığından, niteliği itibarıyla hazırlık hareketi olarak değerlendirilmesi gerekeceğinin, suçun teşebbüs aşamasında kaldığından söz edilebilmesi için icrai hareketlerden birinin yapılmasının gerektiğinin ancak sanığın bu kapsamda nitelikli cinsel saldırı suçuyla yönelen icrai bir hareketinin bulunmadığının, nitelikli cinsel saldırı suçunun unsurları itibarıyla oluşmadığının, sanığın mağdureye karşı temas içermeyen, sözlü olarak cinsel ilişki teklifinde bulunma şeklinde gerçekleşen eylemlerinin ise TCK’nun 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğunun kabulü gerekmektedir.”

Somut olayın koşulları dikkate alındığında, icra hareketlerinin başlamadığı yolunda varılan sonuç tartışmaya açıktır:

“Olay tarihinde gece saat 03.30-04.00 sıralarında sanığın alkollü bir şekilde mağdurenin evinin önüne geldiği, mağdure ile oğlu tanık Metin’i uyandıracak şekilde evin camına vurduğu, bunun üzerine uyanan mağdureye cinsel ilişki teklif ettiği, mağdurenin reddetmesi üzerine sanığın mağdurenin evinin yanında bulunan binadan mağdurenin evinin teras bölümüne geçtiği ve terastan da eve girdiği, mağdurenin kaldığı oda kapısının yer aldığı koridor kısmına girerek evin iç kapısını zorlamaya başladığı, mağdureye hitaben “Orosu, başkaları ile düşüp kalkıyorsun. Benimle de beraber olacaksın. Benimle ilişkiye girmezsen başkalarıyla yatıp kalktığını köyde herkese anlatırım.” şeklinde beyanlarda bulunduğu, devamında kapının kırılan camı yerine kontrplak ile kapatılan kısmını kırarak kolunu içeri sokup kapıyı açmaya çalıştığı, bu sırada mağdurenin bıçak ile sanığı kolundan yaralaması üzerine sanığın bulunduğu yerden kaçtığı” kabul edilmiştir.

Görüldüğü gibi eve girme teklifi reddedilen sanık; mağdurenin evine terastan girmiş, evin içinde ilerlemiş, en son mağdurenin bulunduğu odanın koridorunun kapısının kontrplak kısmını kırmış, kapıyı kırdıktan sonra arkadan açacağı esnada mağdure tarafından kolu bıçaklanınca kaçmıştır. Sanığın kolu mağdurece bıçaklanması idi, kapıyı açacak ve kastı doğrultusunda hareketlerine devam edecekti. Sanığın hareketlerine devam edeceği yolundaki varsayım yadırganmamalıdır; çünkü suça teşebbüste sorumluluk belirlenirken daima varsayımsal yargıda bulunmaktadır. Bkz. TOROSLU, s. 433; SÖZÜER, s. 212-213. Bu nedenle sanığın hareketleri, TCK m.35’ın gerekçesinde belirtildiği gibi işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içinde bulunmaktadır; dolayısıyla suçun nitelikli halinin icrasına başlanılmıştır. Benzer yönde bkz. ERDEN TÜTÜNCÜ, Efser, “Vücuda Organ veya Sair Cisim Sokmak Suretiyle İşlenen Cinsel Saldırı Suçu Bakımından Teşebbüse İlişkin Sorunlar”, DEÜHF, Y. 2022, S. 2, s. 644-645. Şayet mağdurenin evi, kapısı da dahil olmak üzere, korunaklı ve dışarıdan girilemez nitelikte olsa idi, fail tarafından gerçekleştirilen hareketler, elverişli olmayacak; dolayısıyla teşebbüsün elverişli hareketlerle suçun icrasına başlama koşulu gerçekleşmeyecekti.

madığı açıktır; çünkü cinsel saldırı suçunda suçun maddi konusu, cinsel davranışların yöneltildiği kişidir⁸⁹. Suçun maddi konusu mevcut olmadığında, işlenmesi kastedilen suça teşebbüsten söz edilemeyecektir; bu takdirde işlenemez suçun⁹⁰ bulunduğu kabul edilmelidir⁹¹.

Öte yandan 765 sayılı TCK m.416/1’de olduğu gibi cinsel saldırı suçunun daha ağır cezaı gerektiren nitelikli hali “ırza geçme” olarak kabul edilse idi, hareketin elverişliliği önem taşıyabilirdi. Anılan dönemde ırza geçmenin sadece erkek fail tarafından işlenebileceği kabul ediliyor; ırza geçme ise, “aktif failin cinsel organını diğerinin vücuduna normal veya anormal yoldan menisini boşaltacak şekilde kısmen veya tamamen ithal etmesi, sokması” şeklinde tanımlanıyordu⁹². Bu itibarla erkek failin iktidarsız olup olmaması, hareketin elverişliliğinin belirlenmesinde rol oynamaktaydı⁹³.

Cinsel saldırı suçunun gerek temel şekli gerekse nitelikli halleri bakımından birçok olayda kural olarak teşebbüsün ikinci koşulunun tartışılmasının gerekmemesi, bu suça teşebbüste failin kastının önemini ortaya koymaktadır. Bu itibarla suçun temel şekline mi yoksa nitelikli hallerinden birisine mi teşebbüs edildiğinin saptanmasında belirleyici olanın, failin kastı olduğu söylenebilir. Teşebbüsün haksızlığıyla ilgili en önemli noktanın kast olduğu belirtilmiştir⁹⁴. Kastın varlığının, icra hareketlerine başlanmadıkça suça teşebbüs için yeterli olmadığı açık olmakla birlikte⁹⁵; cinsel saldırı suçunun oluşumu için yeterli kabul edilen cinsel davranışın gerçekleştirilmesinin kolaylığı nedeniyle bu suça ilişkin birçok olayda hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımı gündeme gel-

⁸⁹ Suçun maddi konusu ile mağdurunun aynı olduğu yolunda bkz. HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 155; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 339; TANER, s. 86. Suçun maddi konusunun, cinsel davranışa maruz kalan kişinin bedeni olduğunu savunan görüş konusunda bkz. KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 379; AKKAYA, s. 31; ALŞAHİN, s. 864; KORKUSUZ, s. 826.

⁹⁰ İşlenemez suça ilgili ayrıntılı bir bilgi için bkz. KANTARCI, Nurullah, **İşlenemez Suç**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 25 vd.

⁹¹ ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 572-573; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Genel Hükümler**, s. 433; AYDIN, s. 100-101. Öğretide Zafer tarafından bu durumda suçun maddi konusunun mutlak elverişsiz olduğu belirtilerek benzer yönde açıklamalar yapılmıştır. Bkz. ZAFER, s. 509. Daha önce belirtildiği üzere TCK m.102’de belirtilen hareketlerin ölümler üzerinde gerçekleştirilmesi, “ölünün hatırasına hakaret” suçu teşkil edecektir. Bkz. yukarıda dn. 41.

⁹² CENTEL, s. 272; CENTEL/ZAFER, s. 228; NUHOĞLU, “Türk Ceza Kanununda ve 2022 Tasarısında Cinsel Suçlar”, s. 615. Bu tanımın eleştirisi için bkz. ÖNDER, **Özel Hükümler**, s. 394.

⁹³ Bu konudaki açıklamalar için bkz. DÖNMEZER, Sulhi, **Ceza Hukuku Özel Kısım Genel Adab ve Aile Düzenine Karşı Cürümler**, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1983, s. 66; ÖNDER, **Özel Hükümler**, s. 406; NUHOĞLU, “Türk Ceza Kanununda ve 2022 Tasarısında Cinsel Suçlar”, s. 621.

⁹⁴ AKBULUT, **Genel Hükümler**, s. 715.

⁹⁵ ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 562.

mez. Failin kastının kapsamı bakımından tamamlanmış suç ile teşebbüste kalmış suç arasında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır⁹⁶.

Kast, failin iç dünyasında meydana geldiği için belirlenmesinde güçlükler yaşanabilmektedir. Kişinin iç dünyasında meydana gelen kast, dışa yansıyan olgularla belirlenebilir. Yargıtay'ın ifadesiyle “Kişinin kastı iç dünyasında meydana geldiğinden niyet okuyuculuk yapılamayacağından kastını tespit için dış dünyaya yansıyan, olay öncesi, olay sırasında ve olay sonrasında gerçekleşen söz, davranış ve hareketlerin birlikte değerlendirilmesi gerekir”⁹⁷. Bu itibarla failin kastının saptanması için somut olayın bütün koşulları, titizlikle belirlenmeli ve değerlendirilmelidir⁹⁸. Fail ile mağdur arasındaki ilişki, fail tarafından mağdura yönelik olarak gerçekleştirilen hareketlerin özellikleri, olayın gerçekleştiği yer ve zaman, failin mağdura yönelik sözleri, fail ve mağdurdaki bulgular, gerekirse bu bulgularla ilgili beden muayenesi ve bilirkişi incelemesi yapılması, fail ve mağdurun olaydan sonraki davranışları gibi somut olayın bütün koşulları gözetilerek failin kastı belirlenmelidir⁹⁹. Bütün bunlara rağmen failin kastının cinsel saldırı suçuna yönelik olup olmadığı ya da suçun işlenip işlenmediği kesin olarak saptanamıyorsa, şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince beraat kararı verilmesi uygun olacaktır¹⁰⁰ (CMK m.223/2-e). Yine failin kastının

⁹⁶ TOSUN, s. 240; ÖZTÜRK/ERDEM, s. 352, 355; ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 557; DEMİRBAŞ, s. 497; SÖZÜER, s. 160-161; AYDIN, Devrim, “Suça Teşebbüs”, **AÜHFD**, Y. 2006, C. 55, S. 1, s. 87, 97.

⁹⁷ Yar. 6. CD., E.2023/19857, K. 2025/5601, 22.05.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

⁹⁸ ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 558, SÖZÜER, s. 168.

⁹⁹ Benzer yönde karşı. AKKAYA, s. 138-141.

Yar. CGK., E.2022/86, K.2023/36, 26.01.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında, somut olayın koşullarının gereği gibi değerlendirilmeyerek failin kastının bulunmadığı sonucuna varıldığı kanısındayız. Karara konu olayda sanık; katılanı susturmak için ağzını kapatmış, boynuna sarılarak yere yatırmaya çalışmış, katılanın direnmesi üzerine sanık korkup kaçmıştır. Belirtilen kabullere rağmen, sanığın cinsel arzularını tatmine yönelik iradesinin belirlenemediği, bu nedenle cinsel saldırı suçunun unsurlarının oluşmadığı sonucuna varılmıştır:

“Sanığın katılanı susturmak için ağzını kapatması, boynuna sarılarak yere yatırmaya çalışması, katılanın direnmesi üzerine sanığın korkup kaçması şeklindeki eylemde; sanığın katılanın erojen bölgelerine yönelik bir eylemi olmadığı gibi cinsel arzu tatminini amaçladığını gösterir bir söz de söylemediği, gece vakti konut dokunulmazlığını ihlal eden sanığın devamında neyi amaçladığının tespit edilemediği, sanığın dışa yansıyan davranışlarından cinsel arzu tatminine yönelik iradesinin belirlenemediği, sanığın eylemlerinin katılanın cinsel özgürlüğüne yönelik gerçekleşmediği, katılanın cinsel bütünlüğünün ihlal edilmediği anlaşıldığından, sanığa atılı basit cinsel saldırı suçunun unsurları itibarıyla oluşmadığı kabul edilmelidir.”

¹⁰⁰ Benzer yönde bkz. ve karşı. TANER, s. 274; AKKAYA, s. 142. Cinsel suçlarda ispatla ilgili bkz. BAKAKSIZ, Pınar/BAYZİT, Tuğba, “Yargıtay’ın Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda İspat Yaklaşımı”, **DEÜHFD**, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, Y. 2019, C. 21, Özel Sayı, s. 379 vd.

Yar. CGK., E.2020/419, K.2023/14, 18.01.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararına konu olayda; vajinismus hastalığının tedavisi için kadın hastalıkları ve doğum uzmanı olan doktorun muayenehanesine tedavi için giden mağdurenin cinsel organına sanık hekim tarafından cinsel arzuları tatmin amacıyla organ sokulduğu iddiasıyla kamu davası açılmıştır. İlk derece mahkemesince sanığa isnad edilen fiil-

cinsel saldırı suçuna yönelik olduğu saptanmakla birlikte, bu kastın suçun temel şekline mi yoksa daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline mi yönelik olduğu tespit edilemediğinde, şüpheden sanık yararlanır ilkesine göre bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu itibarla failin kastının, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline yönelik olduğu kesin olarak saptanamadığında, failin kastının suçun temel şekline yönelik olduğu kabul edilmelidir¹⁰¹.

Cinsel saldırı suçuyla ilgili hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımının tartışılmasını gerektiren bir olayla karşılaşılması az da olsa olanak dahilindedir. Bu takdirde TCK m.35'te benimsenen maddi objektif teoriye göre değerlendirme yapılmalıdır¹⁰². Anılan madde gerekçesinde belirtildiği gibi icra hareketlerinin başlangıcına ilişkin failin kastının şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkmasıyla icranın başlayacağı yolundaki sübjektif ölçütün kabulü, kişinin düşüncesi ve yaşam tarzı dolayısıyla cezalandırılmasına yol açabilir. Kastın varlığı, hazırlık hareketleri aşamasında da şüpheye yer vermeyecek biçimde tespit edilebilir; dolayısıyla suçun icrasıyla ilgisiz davranışlar bile suç kastını ortaya koyduğu gerekçesiyle cezalandırılabilir. Bu nedenle icra hareketlerinin başlangıcıyla ilgili “kastı şüpheye yer bırakmayacak” ölçütü yerine, “doğrudan doğruya icraya başlama” ölçütü kabul edilmiştir. Böylelikle işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içindeki hareketler gerçekleştirildiğinde, suçun icrasına başlanılmış olacaktır¹⁰³. Suçun kanuni tanımındaki hareketin gerçekleştirilmesi halinde icra hareketlerinin başladığı kuşkusuzdur; ancak icra hareketlerinin başlangıcıyla ilgili anılan şekli objektif teori ile yetinilemez¹⁰⁴; böylesi bir durumda icra hareketlerinin oldukça geç bir aşamada başladığı kabul edilecek, birçok fail suça teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacaktır¹⁰⁵. Ayrıca işlenmek

lin sabit olduğu sonucuna varılarak mahkûmiyet kararı verilmiştir. Temyiz kanun yoluna başvurulmuş ve Yargıtay 14. Ceza Dairesi tarafından kararın bir oy farkla onanmasına karar verilmiştir. Onama kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca itiraz edilmiştir. Yar. CGK. tarafından somut olayın bütün koşulları ve dosyadaki deliller gereği gibi değerlendirilmek suretiyle sanık hakkında şüpheden sanık yararlanır ilkesinin uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Anılan karar, gerekçeli karar hakkına örnek teşkil edebilecek niteliktedir.

¹⁰¹ TANER, s. 274; AKKAYA, s. 142.

¹⁰² KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 426; ZAFER, s. 504; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 680-681; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 464; AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 727-728; ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 899.

¹⁰³ TCK m.35'in gerekçesi için bkz. YALVAÇ, s. 142-143. Yokuş Sevük tarafından işlenmek istenen cinsel saldırı suçuyla belirli bir yakınlık ve bağlantı içindeki hareketlerin, icra hareketi olduğu açıkça belirtilmiştir. YOKUŞ SEVÜK, *Cinsel Saldırı*, s. 253. Önder de suçla korunan hukuki değerle doğal ilişki içinde bulunan hareketlerin yapılmasıyla birlikte ırza geçme suçunun (daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal) icra hareketlerinin başlayacağı görüşündedir. ÖNDER, *Özel Hükümler*, s. 407.

¹⁰⁴ AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 728; ZAFER, s. 502, 504.

¹⁰⁵ ZAFER, s. 504.

istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içindeki hareketin gerçekleştirilmesi, suçun maddi konusu ve suçla korunmak istenen hukuki değerle ilgili tehlike yaratır¹⁰⁶. Bu nitelikteki bir hareket de maddi objektif teori gereğince icra hareketi olarak kabul edilecektir¹⁰⁷.

Öğretide gerçekleştirilen hareketin; işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içeren hareket olup olmadığının, genel yaşam deneyimleri ve olayların olağan akışına göre belirlenmesi önerilmektedir¹⁰⁸. Bu belirleme, ex ante; yani fiilin işlendiği anda bilinen olaylara göre yapılacaktır¹⁰⁹. Suça teşebbüste sorumluluk belirlenirken daima varsayımsal yargıda bulunmaktadır¹¹⁰. Anılan öneri, serbest hareketli ve neticeli suçlarla ilgili yapılmıştır. Ancak bu önerinin, inceleme konusu suç bakımından da dikkate alınabileceği kanısındayız¹¹¹. Cinsel saldırının, bağlı hareketli suç olarak tanımlandığı düşünülse bile, suç tanımında gösterilen cinsel davranışın gerçekleştirilmesindeki kolaylık nedeniyle suç, serbest hareketli suçla benzerlik göstermektedir. Dahası suç, sırf hareket suçudur. Bu itibarla serbest hareketli ve neticeli suçlarla ilgili yapılan öneri, cinsel saldırı suçu bakımından da dikkate alınabilir. Ancak özellikle suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline ilişkin Yargıtay kararlarında, somut olayın koşulları zaman zaman gereği gibi değerlendirilmemektedir. Bu nedenle failin kastının suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline ilişkin olmadığı ve somut olayla herhangi bir ilişkilendirme yapılmaksızın icra hareketlerinin başlamadığı sonucuna varılabilmektedir¹¹².

¹⁰⁶ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 427; AKSOY İPEKÇİOĞLU, s. 63.

¹⁰⁷ AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 728; DEMİRBAŞ, s. 505.

¹⁰⁸ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 429; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 465; ZAFER, s. 504; AKSOY İPEKÇİOĞLU, s. 63.

¹⁰⁹ AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 726; AKSOY İPEKÇİOĞLU, s. 63.

¹¹⁰ TOROSLU, s. 433; SÖZÜER, s. 212-213.

¹¹¹ Nitekim Zafer tarafından serbest hareketli ve neticeli suçlar haricindeki suçlar bakımından da aynı öneride bulunulmuş, belirlenimin objektif ölçütlere göre yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bkz. ZAFER, s. 504.

¹¹² Örneğin Yar. CGK., E.2019/144, K.2022/162, 10.03.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında; ilk derece mahkemesince cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs edildiği sonucuna varılarak mahkûmiyet kararı tesis edilmiş, kararın temyizi üzerine Yar. 14. CD. tarafından suçun temel şeklinin oluştuğu gerekçesiyle bozma kararı verilmiş, ilk derece mahkemesince bozmaya direnilmiş ve dosya Yar. CGK.'ya intikal etmiştir. Yar. CGK. tarafından hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımıyla ilgili isabetli teorik açıklamalar yapılmış; ancak bu açıklamalar somut olayla ilişkilendirilmemiş, sanığın kastı suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline ilişkin olmasına rağmen, sanığın kastının suçun temel şekline yönelik olduğu kabul edilmiştir:

“Basit cinsel saldırı suçunun oluşabilmesi için eylemin cinsel ilişki boyutuna ulaşmaması gerektiği, eylem, vücuda organ veya sair bir cisim sokmaya yönelikse veya fiil de işlenmişse, basit cinsel saldırı değil, ikinci fıkrada düzenlenen nitelikli cinsel saldırı suçunun söz konusu olacağı, bu ayrımın yapılabilmesi için failin kastının ve gerçekleştirdiği davranışların hangi fiile yönelik olduğunun belirlenmesi gerekti-

ği, failin amacı ve davranışları vücuda organ veya sair bir cisim sokmak olmaksızın cinsel duyguları tatmine yönelik ise basit cinsel saldırı, amacı ve davranışları vücuda organ veya sair bir cisim sokmaya yönelik olmakla birlikte eylemin elinde bulunmayan nedenlerle gerçekleştirilememesi hâlinde ise ikinci fıkrada düzenlenen nitelikli cinsel saldırı suçuna teşebbüsün söz konusu olacağına anlaşılmaması karşısında; sanığın mağdura yönelik eyleminin göğüslerini ellemekten ibaret olduğu hususu da dikkate alındığında, sanığın dış dünyaya yansıyan davranışlarının vücuda organ veya sair bir cisim sokmaya yönelik olmadığı, bu kapsamda nitelikli cinsel saldırı suçuna yönelen icrai bir hareketinin de bulunmadığı, sanığın katılanı çekerek ağaçlık alana götürmeye çalışırken yakalanmasının da suçun nitelikli hâlini işleme kastını ortaya koyan icra hareketlerine başladığını kabule yeterli olmadığı, sanığın göğüslerini ellemek şeklindeki cinsel davranışlarla mağdurun vücut dokunulmazlığını ihlâl ettiği anlaşıldığından, sanığın mağdura yönelik eyleminin basit cinsel saldırı suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir”.

Karara konu olayda sanık; mağdureyi yardım amaçlı alışveriş yapacağını söyleyerek araba ile şehir merkezinden portakal bahçelerinin bulunduğu ıssız bir ortama götürmüş, burada mağdurenin göğüslerini ellemeye başlamış ve ısrarla cinsel ilişki teklifinde bulunmuş, duruma tepki gösteren mağdure arabadan inmeye çalışmış, mağdurenin inmesine engel olmak için elindeki cüzdanını almış, buna rağmen mağdure araçtan inmiş, mağdure araçtan inince kendisi de inmiş, mağdureyi kolundan ve omzundan tutup çekiştirerek aracın ilerisinde bulunan portakal bahçesine doğru götürmek istemiş, bu esnada tesadüfen olay mahallinden geçen sivil polis ekiplerince olaya müdahale edilmiştir. İlk derece mahkemesi; olayın oluşu ve tamamlanan kısmı dikkate alındığında sanığın kastının suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline yönelik olduğu, hazırlık hareketleri aşamasının geçildiği, sanığın ıssız bir ortamda mağdurenin göğüslerini tutarak cinsel ilişki teklifinde bulunduğu, mağdurenin karşı koymasına rağmen ısrarla mağdureyi tutarak fiiline devam etmeye çalıştığı, mağdurenin direnci veya polislerin müdahalesi olmasa idi sanığın fiilini rahatlıkla tamamlayabilme imkânına sahip olduğu, bu hali ile sanığın fiilinin TCK m.102/2’de belirtilen suça teşebbüs teşkil ettiği gerekçesiyle direnme kararı vermiştir. Olayın oluş şekline ilişkin direnme kararındaki ayrıntılar gözetildiğinde, sanığın kastının suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline yönelik olması ve sanığın hareketlerinin işlemek istediği suça yakınlık ve bağlantı içinde bulunması nedeniyle ilk derece mahkemesinin direnme kararının isabetli olduğu kanısındayız. Zira direnme kararında belirtildiği gibi mağdurenin direnci ve akabinde polisin müdahalesi olmasa idi; genel yaşam deneyimleri ve sanığın mağdureye yönelik çekiştirmeyi de içeren ısrarı gözetildiğinde, sanık hareketlerine devam edecek ve kastı doğrultusunda suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halini işleyecekti.

Bu nedenlerle sanığın kastının suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline yönelik olması, sanığın hareketlerinin işlemek istediği suça belirli bir yakınlık ve bağlantı içinde oldukları; dolayısıyla icra hareketlerinin başlaması, icra hareketlerinin sanığın elinde olmayan nedenlerle (mağdurenin direnci ve polis müdahalesi) tamamlanamaması karşısında, suça teşebbüsün koşullarının gerçekleştiği görülmektedir. Aksi bir kabul halinde fail, mağdurun vücuduna organ veya cisim sokmaya yeltenirken yakalanmadığı sürece suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulamayacaktır. Benzer yönde bkz. ve karş. ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 645. Nitekim dn. 88’de belirtilen 28.11.2019 tarihli Yar. CGK. kararında sanık, fiilini mağdurenin vücuduna organ veya cisim sokmaya yeltenme boyutuna vardırmadığı halde, olayın gelişimi ve mağdurenin direnci gözetilerek suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulmuştur.

Belirtelim ki Yar. CGK. tarafından benzer nitelikteki bir olayla ilgili verilen 12.11.1984 tarihli kararda da sanık tarafından ırza geçme suçunun (daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halin) icra hareketlerine başlanmadığı sonucuna varılmıştır. Karara konu olayda sanık; kaçırdığı mağdureyi kamyonu ile تنها yere götürdükten sonra onu öpmüş, bacaklarını ve cinsel organını elleyle sıkımsı, daha sonra kamyonundan inerek daha تنها bir yer aramaya başlamış ve mağdureye kendisini takip etmesini söylemiş, mağdure ise kendi tarafındaki kapının kilitlenmesi nedeniyle camdan atlayarak kaçmıştır. Yar. CGK. sanığın hareketlerinin; ırza geçme suçunun icrai değil, ihzari (hazırlık) hareketi niteliğinde olduğunu, bunların ırza geçmeye teşebbüs suçunun icra hareketleri olarak kabul edilemeyeceğini, sanığın تنها yere geldiğinde kastettiği suçun icra hareketlerine başlamadan da vazgeçmesinin muhtemel olduğu sonucuna varmıştır. Yar. CGK., E.1984/98, K.1984/378, 12.11.1984. Kararın özeti bkz. ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 568. Tam metni için bkz. ÖNDER, Ayhan/ ÖZEK, Çetin, **Ceza Hukuk Pratik Çalışma Gereçleri**, 2. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 1987, s. 195-199. Tarafımızca 10.03.2022 tarihli Yar. CGK. kararı ile ilgili yapılan değerlendirmeler, 12.11.1984 tarihli karar bakımından da geçerlidir. Öğretide de 12.11.1984 tarihli karardaki sanığın hareketlerinin, ırza geçme suçunun icra hareketleri niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bkz. ÖZGENÇ, **Genel Hükümler**, s. 568, SÖZÜER, s. 218.

B. Cinsel Saldırı Suçunun Temel Şekline Teşebbüs

Cinsel davranışlarla mağdurun vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi şeklinde tanımlanan suçun temel şeklinin oluşabilmesi için anlık beden teması yeterli olmayıp bedene temas bir süre de olsa devamlılık arz etmelidir¹¹³. Bu itibarla bedensel temas, belirli bir yoğunluğa varmalı ve her somut olaya göre değerlendirme yapılmalıdır¹¹⁴. Bazı Yargıtay kararlarında devamlılık arz etmeyen ve belirli bir yoğunluğa varmayan bedensel temaslar, suçun temel şeklinin oluşumu için yeterli kabul edilebilmektedir¹¹⁵. Gerçekleştirilen cinsel davranışların, vücuda organ veya cisim sokma niteliğinde olmaması gerekir, bu takdirde suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali oluşacaktır¹¹⁶. Gerçekleştirilen davranışlar, objektif olarak şehevi nitelikte ve cinsel arzuları tatmine yönelik olmalıdır¹¹⁷. Bununla birlikte failin cinsel arzularını tatmin edip etmemesi önemli değildir¹¹⁸. Suçun oluşması için vücut dokunulmazlığının ihlali öngörüldüğü için bedensel temas mutlaka gerçekleşmelidir¹¹⁹. Aksi takdirde cinsel taciz suçu oluşur (TCK m.105)¹²⁰. Bedensel temasın, çıplak olarak veya cinsel organlar üzerinde gerçekleşmesi gerekmez¹²¹.

¹¹³ TOROSLU/TOROSLU, *Özel Kısım*, 65; SOYASLAN, *Özel Hükümler*, s. 237; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 422-423; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 381; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 372.

¹¹⁴ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 423, 443.

¹¹⁵ Yar. 9. CD., E.2024/6735, K. 2025/3610, 30.04.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararına konu olayda sanık; katilani “Gel güzelim seni Ayhan’a götürüyem.” diyerek saçından tutmuş, elinde bıçakla zorla parkın içerisine götürmeye çalışmış, katılan sanığın elinden kurtularak kaçmaya başlamış, sanık kaçan katilani kovalayıp yakalamaya çalışmıştır. İlk derece mahkemesi, sanığın eyleminin suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali teşkil ettiği sonucuna varmış; ancak Yargıtay tarafından suçun temel şeklinin oluştuğu gerekçesiyle bozma kararı verilmiştir. Karardan tam anlaşılacakla birlikte katılan, sanığın elinden kısa bir sürede kurtulamamışsa; yani sanığın katilana yönelik bedensel teması devamlılık arz edecek biçimde devam etmişse, varılan sonucun yerinde olduğu söylenebilir. Kanımızca karardaki olay anlatımı dikkate alındığında, sanık tarafından gerçekleştirilen hareketler suçun temel şekline teşebbüs niteliğindedir. Çünkü sanığın hareketi belirli bir devamlılık arz etmediği ve yoğunluğa varmadığı halde; katılan, sanığın elinden kaçıp kurtulmuştur. Kaçan katılan, sanık tarafından kovalanmış ise de yakalanamamıştır; şayet sanık, kaçan katilani yakalasa idi bedensel temasın tekrarı nedeniyle suçun temel şeklinin oluştuğu kabul edilebilirdi.

¹¹⁶ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 336; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 422; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 380; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 372; DURSUN, “Türk Ceza Hukuku’nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış”, s. 61.

¹¹⁷ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 337; ALŞAHİN, s. 859.

¹¹⁸ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 336; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 372, 374; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Özel Hükümler*, s. 350; ALŞAHİN, s. 859.

¹¹⁹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 419-420; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Özel Hükümler*, s. 334; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 373; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 381; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 336; ALŞAHİN, s. 859.

¹²⁰ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 336; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 374; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Özel Hükümler*, s. 334; ALŞAHİN, s. 859. Cinsel taciz suçuyla ilgili ayrıntılı bir bilgi için bkz. İBİŞ, Rabia, *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Taciz Suçu*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 70 vd.

¹²¹ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 420; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 383; ÖZBEK/DOĞAN/BACAŞIZ, *Özel Hükümler*, s. 335.

Cinsel saldırı suçunun temel şekline teşebbüs mümkündür¹²². Öğretideki bir görüş, cinsel saldırı suçunun icra hareketlerinin kısımlara ayrılabilirdiği hallerde teşebbüsün mümkün olduğu yolundadır¹²³.

Mağdur B'ye arkadan sarılıp boynunu öpmeye başlayan fail A'nın, kısa bir süre sonra devriye görevi yapan polislerin kendilerine doğru geldiğini fark edince olay yerinden ayrılması örneğinde; bedensel temas anlık olmamakla birlikte, suçun temel şekli için aranan devamlılık ve yoğunluk boyutuna varmadığı için fail A cinsel saldırı suçunun temel şekline teşebbüsten sorumlu tutulmalıdır¹²⁴. Öğretide de failin kastının suçun temel şekline yönelik olduğunun tespiti kaydıyla, birkaç saniye içinde dışarıdan müdahalelerle etkisiz hale getirilen failin, suçun temel şekline teşebbüsten sorumlu tutulması gerektiği, sadece temas kısa sürdü diye suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli halinden cezalandırılmasının doğru olmayacağı belirtilmiştir¹²⁵. Ancak suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali oluştuktan sonra devam eden bedensel temasın, her halükârda suçun temel şeklini oluşturacağı biçimindeki bir kabul yerinde olmaya-caktır. Suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli halinden sonra bedensel temasın devam etmesi, suçun temel şekline teşebbüs edildiğini gösterir. Yukarıda belirtildiği gibi bedensel temasın belirli bir devamlılık arz etmesi ve yoğunluğa varması halinde, suçun temel şeklinin olduğu kabul edilmelidir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 27 Mart 2007 tarihli kararına konu olayda; sanık geceleyin saat 02.00 sıralarında eve gizlice girmiş, mağdur A'ya ait pantolonun cebinde bulunan paraları almış, daha sonra evin bir odasında uyuyan mağdure B'nin yanına gitmiş ve pijamasını yanında getirdiği jilet ile kesmiş, mağdure B'nin uyanması üzerine sanık evden kaçmıştır. Temyiz incelemesini yapan Yargıtay 5. Dairesi tarafından sanığın cinsel saldırı suçunun temel şekline teşebbüsten cezalandırılmasına ilişkin ilk derece mahkemesi kararı yerinde bulunmuştur. Söz konusu karara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başka bir nedenle itiraz edilmiş, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ilk derece mahkemesi kararının mağdure B'ye tebliğ edilmemesi nedeniyle dosyanın Yargıtay 5. Ceza Dairesine gönderilmesine karar vermiştir¹²⁶. Sanık tarafından mağdureye yönelik bedensel temas içeren cinsel davranışlar henüz gerçekleşmediği halde, sanığın cinsel saldırı suçunun temel

¹²² TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞSIZ, *Özel Hükümler*, s. 335; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 394; TANER, s. 274.

¹²³ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 351; ŞEN/MAVİŞ/ŞAHİN/EFE/SERDAR, s. 77; ALŞAHİN, s. 877; KORKUSUZ, s. 839.

¹²⁴ Bkz. yukarıda dn. 9'da verilen örnek.

¹²⁵ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 440-441.

¹²⁶ Yar. CGK., E. 2007/5-45, K.2007/77, 27.03.2007 (Anılan kararın özeti için bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444). Tam metni için bkz. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

şekline teşebbüsten cezalandırılmasına ilişkin ilk derece mahkemesi kararının yerinde bulunması yadırganabilir. Ancak TCK m.35'in gerekçesinde belirtildiği gibi işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içinde bulunan hareketler gerçekleştirildiğinde, suçun icrasına başlanılmıştır¹²⁷. Yargıtay'ın benzer nitelikteki bir başka kararına konu olayda sanık; katılanın konutuna girmiş, uyuyan katılanı omzundan tutmuş ve kendisine doğru çekmiş, uyanan katılanı elleri ile kanepeye doğru yatırmaya çalışmış, katılan olayı eşine anlatacağını söyleyince katılanı bırakarak evden ayrılmıştır¹²⁸. İlk derece mahkemesince sanık hakkında suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli halinden mahkûmiyet kararı verilmiş, Yargıtay ise cinsel saldırı suçunun temel şeklinin olduğu sonucuna varmıştır. Sanığın hareketlerinin belirli bir devamlılık arz etmesi ve yoğunluğa varması karşısında, suçun temel şeklinin oluştuğuna dair varılan sonuç yerindedir.

C. Suçun Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Haline Teşebbüs

Suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali, cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması şeklinde tanımlanmıştır¹²⁹ (TCK m.102/1, cümle 2). Anılan nitelikli hal tanımı, suçun temel şekli esas alınarak yapılmıştır (TCK m.102/1, cümle 1). Suçun temel şeklinde, cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığı ihlal edilmektedir. Bu nedenle sözkonusu nitelikli halin oluşumu için de mağdurun bedenine temas içeren bir cinsel davranış gerçekleştirilmelidir¹³⁰. Be-

¹²⁷ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444. Yar. 14. CD.'nin 25.11.2015 tarihli kararına konu olayda; sanık kendisini yolcu etmek isteyen mağdureyi omzundan tutarak koltuğa oturmuş, sanığın vücut dokunulmazlığını ihlal eden bu hareketinin cinsel arzuları tatmine yönelik olmadığı sonucuna varılmış; ancak sanığın sonrasında mağdurenin üzerine eğilerek öpmeye çalıştığı, henüz vücut dokunulmazlığını ihlal etmeden mağdurenin bağırarak karşı koyması üzerine suçun tamamlanamadığı, bu nedenle sanığın cinsel saldırı suçunun temel şekline teşebbüsten cezalandırılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bkz. Yar. 14. CD., E.2014/762, K. 2015/11015, 25.11.2015, (KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 396, dn. 85). Anılan kararda da henüz bedensel temas gerçekleşmemiş olsa bile; sanığın hareketi, işlenmek istenen cinsel saldırı suçuyla belirli bir yakınlık ve bağlantı içinde bulunmuştur.

¹²⁸ Yar. 9. CD., E.2021/10889, K. 2025/3380, 24.04.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

¹²⁹ Sarkıntılık, daha önce belirtildiği üzere 765 sayılı TCK m.421'de bağımsız bir suç olarak öngörülmüş; ancak başlangıçta 5237 sayılı TCK'da yer verilmeyen sarkıntılık kavramı, 2014 yılında 6545 sayılı Kanun m.58-59 ile TCK m.102/1 ve m.103/1'e eklenmiştir. Bkz. yukarıda dn. 51. Anılan kanun değişikliğine ilişkin Tasarıda belirtildiği gibi 6545 sayılı Kanunla cinsel saldırı ve çocuğun cinsel istismarı suçunun temel şeklinin cezası artırıldığı için suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli haline ihtiyaç duyulmuştur. Tasarıda cinsel taciz suçuyla bir karışıklığa neden olabileceği gerekçesiyle "sarkıntılık" ibaresinin yerine "suçun ani hareketle işlenmesi" ibaresi tercih edilmiştir. Ancak "ani hareket" ibaresinin tartışmalı olduğu, bunun yerine sarkıntılık kavramının kullanılması amacıyla önerge verilmiş, önerge Adalet Komisyonu tarafından kabul edilmiş ve daha sonra sarkıntılık kavramı kanunlaşmıştır. Belirtilen hususlar için bkz. TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, 592 Sıra Sayılı Komisyon Raporu, s. 21, 185. Rapor için bkz. <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D24/Y4/T1/DosyaKomisyonRaporunuVerdi/c10b1e2a-53ec-456e-8cd5-5209d74e22fc.pdf>, E.T: 26.11.2024.

¹³⁰ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 345; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 421; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 375.

densel temas olmaksızın gerçekleştirilecek davranış, cinsel davranış niteliğinde bulunsa bile, cinsel taciz suçunu oluşturacaktır¹³¹. Ancak bu bedensel temas, belirli bir devamlılık arz etmemeli ve yoğunluğa varmamalıdır. Aksi takdirde suçun temel şekli oluşacaktır¹³². Nitekim sarkıntılıkla ilgili 765 sayılı TCK döneminde verilen bir Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında sanık, ahırda yalnız gördüğü mağdureye sarılmış ve onu öpmüştür. Sarılma ve öpmenin, tasaddi suçunu (suçun temel şekli) oluşturacak boyuta varmadığı ve fiilin belli yoğunluk kazanmadığı belirtilmiştir¹³³. TCK m.102/1, cümle 2’de yer alan “cinsel davranışın” tekil kullanılmasından anlaşılabacağı üzere, bedene temas eden tek bir cinsel davranış dahi suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali için yeterli olacaktır¹³⁴. Gerçekleştirilen cinsel davranışın, suçun temel şeklini mi yoksa daha az cezayı gerektiren nitelikli halini mi oluşturduğu davranışın yoğunluğu, etkisi, ne kadar süreyle devam ettiği gibi somut olayın bütün koşulları irdelenerek belirlenmelidir¹³⁵.

TCK m.102/1, cümle 2’de sarkıntılık kavramına yer verilmek suretiyle öngörülen suçun daha az ceza gerektiren nitelikli hali, Yargıtay tarafından önceki dönemde verilen kararlarla uyumlu bir şekilde uygulanmaktadır. Örneğin Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 3 Mayıs 2023 tarihli kararına konu olayda sanık; mağdureyi takip etmiş, kaldığı binaya girmiş, asansöre binen mağdurenin arkasından asansöre binmiştir. Mağdure asansörde dördüncü kat düğmesine basmış, sanık ise herhangi bir kat düğmesine basmamıştır. Asansör dördüncü kata çıktığı sırada mağdurenin arkasında duran sanık, pantolonun fermuarını açarak ereksiyon halindeki cinsel organını mağdurenin kalçasına dokundurmuş, arkasına temas edildiğini fark eden mağdure sanığa dönüp kendisine dokunup dokunmadığını sormuş, sanığın cinsel organını görünce durumu anlamış ve telaşla dördüncü katta duran asansörden çıkmıştır. Sanığın fiilinin; ani, kesintili ve belli bir yoğunluk veya ağırlığa ulaşmadığı, bu nedenle sarkıntılık düzeyini aşmadığı belirtilmiştir¹³⁶.

¹³¹ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 345; ARTUK, Mehmet Emin/ALŞAHİN, Mehmet Emin, “Sarkıntılık Fiili”, *AÜHF*, Y. 2016, C. 65, S. 4, s. 3254.

¹³² ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 348; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 423.

¹³³ Karar için bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 423.

¹³⁴ Benzer yönde bkz. ve karşı. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 443.

¹³⁵ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 423. Suçun temel şeklinin mi yoksa daha az cezayı gerektiren nitelikli şeklinin mi işlendiğinin belirlenmesinin zorluk teşkil edeceği konusunda bkz. YURTCAN, s. 14.

¹³⁶ Yar. CGK., E.2021/418, K.2023/248, 03.05.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>). Yar. CGK., E.2022/157, K.2022/783, 08.12.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında sarkıntılık; “bir kimseye karşı cinsel arzuları tatmin amacıyla işlenen, vücut dokunulmazlığını ihlal eden, ani ve kesiklik gösterip devamlılık arz etmeyen, basit cinsel saldırı” denilerek özlü bir biçimde tanımlanmıştır.

Suçun daha az ceza gerektiren nitelikli haline teşebbüs mümkündür¹³⁷. Örneğin yukarıdaki paragrafta verilen karara konu olayda, asansörde üçüncü bir kişinin daha bulunduğunu, bu üçüncü kişinin fail tarafından cinsel organının çıkarılarak mağdureye dokunulmak istenildiğini fark ettiğini ve faile tepki gösterdiğini, bunun üzerine failin mağdurenin vücuduna temas edemediğini varsayalım. Bu takdirde fail, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulacaktır. Yargıtay da bu nitelikli hale teşebbüsün mümkün olduğunu kabul etmektedir¹³⁸. Öğretideki bir görüş, suçun bu nitelikli haline teşebbüsün mümkün olmadığı yolundadır. Bu görüşe göre suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hal düzeyinde kalıp kalmadığı, suçun tamamlanmış şekline göre belirlenecektir. Bu itibarla suçun icrasına başlanıldığı; ancak tamamlanamadığı durumlarda, fail suçun temel şekline teşebbüsten sorumlu tutulacaktır¹³⁹. Sarkıntılığın bedene ani temas içeren cinsel davranış olduğu, icra hareketlerinin kısımları ayrılabilirdiği hallerde teşebbüsün mümkün olduğu da savunulmaktadır¹⁴⁰.

D. Suçun Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Haline Teşebbüs

Cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali, TCK m.102/2'de düzenlenmiştir. Anılan hükme göre “Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur¹⁴¹”. Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali, daha önce belirtildiği üzere 765 sayılı TCK m.416'da düzenlenen “ırza geçme” suçuna karşılık gelmektedir. Irza geçmenin tanımı¹⁴² dikkate alındığında, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinin bu şekilde tanımlanması isabetlidir. Böylelikle suç tanımı genişletilmiş, cinsel dokunulmazlık ve özgürlüğün daha etkin korunması sağlanmıştır.

TCK m.102'nin gerekçesinde organ veya cismin; vajinal, oral veya anal yoldan mağdura sokulması gerektiği belirtilmiştir. Öğretideki bir görüş, gerekçeğe uygun olarak bu nitelikli halin anılan beden boşluklarına organ veya cisim sokulduğunda oluşabileceği yönündedir¹⁴³. Bir başka görüş ise, belirtilenler ha-

¹³⁷ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444; TANER, s. 273, AKKAYA, s. 136.

¹³⁸ AKKAYA, s. 137.

¹³⁹ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 396.

¹⁴⁰ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 351; ŞEN/MAVİŞ/ŞAHİN/EFE/SERDAR, s. 77.

¹⁴¹ Cezanın üst sınırı, hükümde açıkça belirtilmemiş ise de TCK m.49/1 uyarınca yirmi yıl olabilir.

¹⁴² Bkz. yukarıda dn. 92.

¹⁴³ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 387-388; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 340; MEMİŞ KARTAL, *Cinsel Saldırı*, s. 373-374.

ricindeki beden boşluklarına da cinsel amaçlı organ veya cisim sokulabileceği, böylesi bir durumun gerçekleşmesi düşük bir olasılık olsa da kategorik olarak hükmün kapsamı dışında tutulmasının doğru olmayacağını savunmaktadır¹⁴⁴. Vajina veya anüse organ ya da cisim sokulduğunda bu nitelikli halin oluşacağı kabul edilmektedir¹⁴⁵. Herhangi bir cismin sokulması dahi bu nitelikli hal için yeterli kabul edildiğine göre, cinsel organ haricindeki organlar da sokulduğunda nitelikli hal oluşacaktır. Ancak ağza sokulan organ veya cismin, objektif olarak cinsel nitelik taşıması gerektiği belirtilmektedir¹⁴⁶. Suçun bu nitelikli halinin oluşumu için organ veya cismin, kısmen de olsa mağdurun bedenine girmesi yeterlidir¹⁴⁷. Yargıtay cinsel amaçlı olsa bile fail tarafından mağdurun ağzına dil veya parmak sokulmasını, suçun temel şekli olarak kabul etmektedir¹⁴⁸. Yargıtay’a göre cinsel organın, mağdurun ağzına sokulması ise daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haldir¹⁴⁹.

Mağdurun vücuduna organ veya cisim sokulmasını, tarafımızca kabul edildiği gibi cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali olarak kabul eden görüşler mevcuttur¹⁵⁰. Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinin, ayrı bir suç teşkil ettiği de savunulmaktadır¹⁵¹.

Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs mümkündür¹⁵². Bu nitelikli hale teşebbüsün mümkün olmadığı, mağdura organ veya cisim so-

¹⁴⁴ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 427.

¹⁴⁵ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 427; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 385.

¹⁴⁶ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 428; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 385; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 378; AKKAYA, s. 81.

¹⁴⁷ TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞSIZ, **Özel Hükümler**, s. 341; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 379. 765 sayılı TCK’da da erkeğin cinsel organının kısmen dahi olsa kadının döl yatağı veya anüsüne girişinin yeterli olduğu yolundaki görüş için bkz. ÖNDER, **Özel Hükümler**, s. 394.

¹⁴⁸ AKKAYA, s. 80-82. Bu uygulamanın eleştirisi için bkz. ÖNOK, Murat, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarla İlgili Yargıtay Kararlarına Eleştirel Bir Yaklaşım”, **Kadına Yönelik Erk’ek Şiddeti ile Mücadele Sorunlar ve Çareler**, Ed. M. Buket SOYGÜT, Aras TÜRDAY, Beta Yayınları, İstanbul, 2020, s. 66.

¹⁴⁹ AKKAYA, s. 81.

¹⁵⁰ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, **Özel Hükümler**, s. 340; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞSIZ, **Özel Hükümler**, s. 341; KOCA/ÜZÜLMEZ, **Özel Hükümler**, s. 387; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 378; TOROSLU/TOROSLU, **Özel Kısım**, s. 66; TOROSLU, s. 437; ALŞAHİN, s. 864; KORKUSUZ, s. 826.

¹⁵¹ CENTEL, s. 275; TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 400, YENERER ÇAKMUT, Özlem: “Kavramsal Olarak Kadına Karşı Şiddet/Cinsel Şiddet ve Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçunun Genel Değerlendirmesi” **MÜ-KTCAD**, Y. 2018, C. 2, S. 1, s. 53; ÖNOK, s. 67; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 626.

¹⁵² TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 444; ÖZBEK/DOĞAN/BACAĞSIZ, **Özel Hükümler**, s. 340-341; ÖZEN, **Özel Hükümler**, s. 366; YOKUŞ SEVÜK, **Özel Hükümler**, s. 394; TANER, s. 274-275; ÖNOK, s. 68, 70.

kulmadıkça failin suçun temel şekline göre cezalandırılacağı da savunulmaktadır¹⁵³. Anılan görüşü savunan bazı yazarlar tarafından nitelikli halin, suçun tamamlanmış temel şeklinden ayrı değerlendirilmemesi gerektiği, suçun temel şekli tamamlandığı takdirde teşebbüs aşamasında kalmış nitelikli halinin kabullünün teorik bakımından isabetli olmayacağı belirtilmiştir¹⁵⁴. Öğretide ifade edildiği üzere suçun nitelikli haline teşebbüsün kabul edilmediğine dair TCK'da herhangi bir hükme yer verilmemiştir¹⁵⁵.

Yargıtay, gerek suçun daha ağır cezayı gerektiren halinin işlenip işlenmediği gerekse bu nitelikli halle ilgili teşebbüs hükümlerinin uygulanması konusunda oldukça hassas davranmaktadır. Bu hassasiyetin, açıkça belirtilmese de suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinin karşılığında öngörülen yaptırımın yüksekliğinden kaynaklandığı söylenebilir¹⁵⁶. Bütün suçlar bakımından

¹⁵³ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 340; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 396-397; ALŞAHİN, s. 877; KORKUSUZ, s. 839.

¹⁵⁴ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 396-397.

¹⁵⁵ ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, *Özel Hükümler*, s. 341; KARAKEHYA, s. 208.

¹⁵⁶ Benzer yönde bkz. ve karşı. ÖNOK, s. 70-72; BACAKSIZ/BAYZİT, s. 410; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 660. Yar. CGK., E.2022/314, K.2022/828, 22.12.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında, sanık tarafından mağdurenin cinsel organına parmak sokulup sokulmadığı hususunda şüphe bulunduğu, bu nedenle sanık hakkında suçun temel şeklinden mahkûmiyet kararı tesis edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır:

“Mağdurenin Kollukta ve Mahkemede vajinasına parmak sokulduğu hissiyle, Savcılıkta ise sanığın parmağının vajinasına girdiğini hissetmesiyle uyandığını belirtmesi, mağdure hakkında düzenlenen adli raporun olay öyküsünde ise; saat 03.00 sıralarında sanığın evinde uyurken vajinasına sanığın parmağını sokmasıyla uyandığını ifade etmesi, adli tıp raporunda mağdurenin genital muayenesinde herhangi bir bulgu elde edilememesi, bu nedenle sanığın parmağının vücuduna girip girmediği hususunda şüphe oluşması, söz konusu şüphenin sanık lehine değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması hususları birlikte değerlendirildiğinde sanığa atılı eylemin TCK'nın 102. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen basit cinsel saldırı suçunu oluşturduğunun kabulü gerekmektedir.” Yar. 9. CD., E.2021/26453, K.2025/3505, 29.04.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında da katılanın beden muayenesinde herhangi bir darp cebir izine rastlanılması, katılanın vajinal muayene raporunun bulunmaması, kamera görüntüleri, savunma ve tüm dosya içeriği nazara alındığında, sanığın katılana yönelik cinsel saldırı eylemini organ sokmak suretiyle gerçekleştirdiğine dair katılanın beyanları dışında her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı belirtilerek suçun temel şeklinin oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Yar. 9. CD., E.2021/14886, K.2025/3327, 24.05.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında; sanığın cinsel saldırı fiilini organ sokmak suretiyle gerçekleştirmek istediğine dair her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı sonucuna varılarak ilk derece mahkemesince suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsten tesis edilen mahkûmiyet hükmünün bozulmasına karar verilmiştir. Böylelikle tarafımızca belirtildiği gibi failin kastı esas alınmak suretiyle suçun nitelikli haline teşebbüsün söz konusu olmadığı sonucuna varılmıştır:

“Sanık hakkında teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için işlemeyi kastettiği nitelikli cinsel saldırı suçunu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elde olmayan nedenlerle tamamlamamasının gerektiği, dosya kapsamında katılana yönelik cinsel saldırı eyleminin organ sokmak suretiyle gerçekleştirmek istediğine dair her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmayıp, mevcut haliyle tamamlanan eylemin cinsel saldırı suçunu oluşturduğu gözetilerek hüküm kurulması gerektiği anlaşıldığından söz konusu hükme yönelik istinaf başvurusunun kabulü yerine esastan reddedilmesi hukuka aykırı bulunmuştur.”

gösterilmesi gereken bu hassasiyetin, yaptırımın yüksekliği nedeniyle daha sıkı bir biçimde gösterilmesi anlaşılabilir. Ancak suçun bu nitelikli hali işlendiğinde veya bu nitelikli hale teşebbüs edildiğinde, yaptırım uygulanmasından sakınılmaması gerektiği açıktır. Örneğin Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 23 Ocak 2020 tarihli kararında sanığın, katılandan cinsel organını ağzına almasını istediği; ancak katılanın buna karşı geldiği sabit kabul edildiği halde, bu hareket değerlendirme dışı bırakılmış ve suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs edilmediği sonucuna varılmıştır¹⁵⁷. Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin 31 Ekim 2023 tarihli kararı, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsle ilgili örnek nitelikte isabetli bir karardır¹⁵⁸.

TCK m.102/2'nin suç tanımını genişletmesi nedeniyle bu nitelikli hal teşkil edebilecek hareketler, kadın veya iktidarsız bir erkek tarafından da gerçekleştirilebilir. Bununla birlikte iktidarsız bir erkek tarafından, cinsel organ haricindeki bir organı veya cismi sokmaya yönelik kastının bulunmaması kaydıyla, bu nitelikli hale teşebbüs edilemeyeceği kanısındayız. Çünkü böylesi bir durumda, aracın mutlak elverişsizliği nedeniyle işlenemez suç söz konusu olacaktır¹⁵⁹.

Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs edilip edilmediğinin belirlenmesi konusunda, tekrara düşmemek için suça teşebbüste kastın önemiyle ilgili yaptığımız açıklamalara atıf yapıyoruz.

¹⁵⁷ Yar. CGK., E.2017/206, K.2020/21, 23.01.2020, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararına konu olayda; araba kiralama işiyle iştigal eden katılan tarafından sanığa araba kiralanmış, katılan tarafından sanık aleyhine araç kira bedeli ile hasarın ödenmediği iddiasıyla icra takibi yapılmıştır. Bunun üzerine sanık, birkaç kişiyle birlikte katılanı ormanlık alana götürmüş ve burada silahla ayağının yanına ateş etmek de dahil katılana yönelik bazı hareketler gerçekleştirilmiştir. Bu hareketlerden biri de sanığın cinsel organının, katılan tarafından ağzına alınmasının istenmesidir. Ancak katılan bunu kabul etmemiştir. Yargıtay tarafından suçun temel şeklinin olduğu sonucuna varılmış ise de suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs edilmiştir. Çünkü failin kastı açıktır, icra hareketleri başlamıştır, suç failin elinde olmayan nedenlerle (mağdurun direnmesi) tamamlanamamıştır.

¹⁵⁸ Yar. 14. CD., E.2013/22466, K.2013/10749, 31.10.2013, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında; “mağdurenin aşamalarda değişmeyen beyanlarına, bu anlatımları doğrulayan doktor raporları ve olay yeri görgü tespit tutanaklarına, tanık beyanları, savunma ve tüm dosya içeriğine göre, alkollü olan sanığın suç tarihinde saat 22.00 sıralarında küçük çocukları ile evinde uyumakta olan mağdurenin evine pencere camını zorlayarak girdiği, tokat atmak suretiyle uyandırdığı mağdureyi saçlarından tutarak evin yatak odasına sürüklediği, yatağa yatırarak bir eliyle ağzını kapattığı mağdurenin eteğini ve şortunu çıkardığı, üzerindeki tişörtünü göğüs kısmından yırtarak mağdureyi kucağına aldığı sırada, eve gelen tanık Yaşar'ın kapıya vurması üzerine, “kocana söylersen seni öldürürüm” diyerek tehdit ederek bıraktığı mağdurenin kapıyı açıp gelen tanığa sığındığının anlaşılması karşısında, sanığın sübut bulan eylemlerinin nitelikli cinsel saldırıya teşebbüs ve tehdit suçlarını” oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

¹⁵⁹ ÖNDER, *Özel Hükümler*, s. 406; NUHOĞLU, “Türk Ceza Kanununda ve 2022 Tasarısında Cinsel Suçlar”, s. 621. Aksi görüş için bkz. TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 449; ÖZEN, *Özel Hükümler*, s. 365; YOKUŞ SEVÜK, *Özel Hükümler*, s. 396; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, *Özel Hükümler*, s. 350; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 647.

E. Suça Teşebbüste Cezanın Belirlenmesi

İşlenmek istenen suç teşebbüs aşamasında kaldığında suçla korunan hukuki değer, tamamlanmış suça göre daha az zarar veya tehlikeye maruz kaldığı söylenebilir. Tamamlanmış suçun haksızlık içeriği, teşebbüste kalmış suçtan daha fazla olduğu için suç siyasetinin bir gereği olarak teşebbüste kalmış suça daha az bir ceza verilmektedir¹⁶⁰. TCK m.35/2’de de suça teşebbüs halinde, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre maddede gösterilen şekilde failin indirimli ceza ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Suç tanımlarının tamamlanmış suç esas alınarak yapılması nedeniyle suçun karşılığında öngörülen ceza da tamamlanmış suç için öngörülmüştür. Teşebbüs aşamasında kalmış bir suç işlendiğinde, hâkim tarafından önce suçun tamamlanmış şekline göre temel ceza belirlenecektir¹⁶¹ (TCK m.61/1). Daha sonra belirlenen bu temel ceza üzerinden teşebbüs indirimi uygulanacaktır (TCK m.61/5).

Cinsel saldırı suçu, sırf hareket suçu niteliğindedir. Bu itibarla teşebbüs indirimi, gerçekleştirilen hareket veya hareketlerin, mağdurun cinsel dokunulmazlığı ve cinsel özgürlüğü ile ilgili sebebiyet verdiği tehlike gözetilerek belirlenecektir¹⁶². Teşebbüste ceza belirlenirken, dikkatli davranılmalıdır. Örneğin suçun temel şekline teşebbüs eden failin cezası, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali için öngörülmüş cezadan az olmaması gerekir¹⁶³. Fail suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüs etmiş ise, bu takdirde de belirlenecek ceza, suçun temel şekli için öngörülmüş cezadan daha az olmamalıdır. Aksi takdirde fail, suçun teşebbüs aşamasında kalması nedeniyle adeta ödüllendirilmiş olur. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir¹⁶⁴.

III. CİNSEL SALDIRI SUÇUNDA GÖNÜLLÜ VAZGEÇME

Suçta teşebbüsten söz edilebilmesi için failin icra hareketlerine başladığı suç, elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması gerekir. İcrasına başlanılan suç; failin elinde olmayan nedenlerle ya icra hareketleri tamamlanmadığı için ya da icra hareketleri tamamlanmış olmasına rağmen neticenin meydana gelmediği için tamamlanamaz. Şayet suç, failin elinde olan nedenlerle tamamlanmamış ise

¹⁶⁰ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Özel Hükümler*, s. 664; AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 716. Teşebbüs aşamasında kalmış suçlarda ceza indirimini hâkimin takdirine bırakan sistemler hakkında bkz. ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 412-413; DEMİRBAŞ, s. 525; TOZMAN, s. 155-156.

¹⁶¹ ZAFER, s. 512.

¹⁶² TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 445; TANER, s. 279; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 659.

¹⁶³ Karş. TANER, s. 279-280; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 659.

¹⁶⁴ AKKAYA, s. 164; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 659.

suça teşebbüsten söz edilemez¹⁶⁵. Suça teşebbüsten söz edilememesini sağlayan, gönüllü vazgeçmedir¹⁶⁶. “Gönüllü vazgeçme” başlıklı TCK m.36’ya göre “Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır.”

Gönüllü vazgeçme, suç yoluna girmiş ve suçun icra hareketlerine girişmiş failin, bu yoldan dönmesine olanak sağlayan altın köprü olarak nitelendirilmektedir¹⁶⁷. Gönüllü vazgeçme hükümleri sayesinde, yukarıda belirtildiği üzere suçun icra hareketlerine başlayan failin gönüllü olarak bunlara devam etmemesi veya icra hareketlerini tamamlamasına rağmen neticeyi önlemesi halinde, fail suça teşebbüsten sorumlu tutulmayacaktır. Böylelikle suç işlemeye başlayan failin, nasıl olsa cezalandırılacağı düşünülmesiyle suçu tamamlamasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Gönüllü vazgeçmede fail suça teşebbüsten sorumlu tutulmayarak suçtan geri dönmesi kolaylaştırılmaktadır¹⁶⁸. Failin icra hareketlerine devam etmemesi, pasif gönüllü vazgeçme; icra hareketlerini tamamladıktan sonra neticeyi engellemesi ise aktif gönüllü vazgeçme olarak adlandırılmaktadır¹⁶⁹. Aktif gönüllü vazgeçme, 5237 Sayılı TCK’da kabul edilerek gönüllü vazgeçmenin kapsamı genişletilmiştir.

Cinsel saldırı suçunun, sırf hareket suçu olması nedeniyle bu suç bakımından sadece pasif gönüllü vazgeçme gündeme gelebilir. Gönüllü vazgeçmenin özü, tamlamadan da anlaşılacağı üzere vazgeçmenin “gönüllü” olmasıdır¹⁷⁰. Gönüllü, bir işi yapmayı hiçbir yükümlülüğü yokken isteyerek üstlenen; vazgeçme ise, niyet veya karardan dönmek anlamına gelmektedir¹⁷¹. Gönüllü vazgeçme, 765 sayılı TCK m.61/2’de “*ihhtiyarile vazgeçtiği*” ile ifade edilmişti ve genellikle “ihhtiyariyle vazgeçme” şeklinde kullanılıyordu¹⁷². İhtiyâr ise; “seçme,

¹⁶⁵ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 439.

¹⁶⁶ Suça teşebbüs ile gönüllü vazgeçme hükümleri arasındaki ilişki için bkz. BOZBAYINDIR, Ali Emrah, “Türk ve Mukayeseli Ceza Hukukunda Gönüllü Vazgeçmede “Gönüllülük” Şartı”, *GÜHFD*, Y. 2018, S. 1, s. 90 vd.

¹⁶⁷ SOYASLAN, *Genel Hükümler*, s. 306; ZAFER, s. 517; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 440; BOZBAYINDIR, s. 93; KARAKEHYA, s. 215. Gönüllü vazgeçmeye ilişkin teoriler konusunda bkz. ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 402-403; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 440 vd.; SÖZÜER, s. 235 vd.; BOZBAYINDIR, s. 97 vd.

¹⁶⁸ ZAFER, s. 517.

¹⁶⁹ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 702; ZAFER, s. 514.

¹⁷⁰ BOZBAYINDIR, s. 88, 160.

¹⁷¹ <https://sozluk.gov.tr/>, E.T: 16.08.2025.

¹⁷² ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 400.

seçilme, katlanma, ihtiyâren ise kendi seçerek, gönüllü olarak, kendi isteğiyle” anlamına gelmektedir¹⁷³. Bu itibarla gönüllü olmanın; “isteyerek gerçekleştirme, seçme şansı bulunduğu bir durumda imkanlardan birini tercih etme” olarak anlaşılması gerektiği belirtilmiştir¹⁷⁴. Failin, “yapabilirim ancak yapmak istemiyorum”, “devam edebilirim ancak devam etmek istemiyorum” diyebildiği hallerde vazgeçme gönüllüdür; buna karşılık “yapmak istesem de yapamam” dediğinde vazgeçme gönüllü değildir¹⁷⁵.

Fail, başladığı icra hareketlerine bütünüyle kendi isteğiyle devam etmiyorsa vazgeçme gönüllüdür. Bir başka anlatımla icra hareketlerine devam edilmemesi, mağdurun direnmesi veya üçüncü kişilerin müdahalesi gibi harici etkenler olmaksızın failin özgür iradesine dayalı olarak gerçekleşmiş ise vazgeçmenin gönüllü olduğu kabul edilmelidir¹⁷⁶. Ancak failin icra hareketlerine devam etmemesi, harici etkenlerden kaynaklanıyorsa vazgeçme gönüllü olmayacaktır¹⁷⁷. Örneğin fail, cinsel arzularını tatmine yönelik olarak mağdura dokunmaya başlamış; mağdurun bağırması üzerine evde bulunan köpek faili ısırması ve korkuya kapılan fail evden kaçmışsa vazgeçmenin gönüllülüğünden söz edilemez. Failin gerçekten pişmanlık duyması veya saiki, gönüllü vazgeçmeden yararlanması bakımından dikkate alınmaz¹⁷⁸.

Failin kastının saptanmasında olduğu gibi vazgeçmenin gönüllü olup olmadığı somut olayın koşullarına göre değerlendirilmelidir¹⁷⁹.

Cinsel saldırı suçunun daha az cezayı gerektiren nitelikli halinden gönüllü vazgeçme mümkündür. Örneğin fail, mağdurun göğsüne cinsel arzularını tatmini yönelik olarak elini uzattığında, başkaca hiçbir etken olmaksızın mağdurun “Yaptığından utanmıyor musun?” şeklindeki tepkisi üzerine elini çekip mağdura dokunmadığında bu nitelikli hal yönünden vazgeçmenin gönüllü olduğu söylenebilir. Suçun temel şeklinden de gönüllü vazgeçme mümkündür. Örneğin cin-

¹⁷³ DEVELLİOĞLU, s. 421.

¹⁷⁴ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 444; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 703-704.

¹⁷⁵ ZAFER, s. 515; ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 700; DEMİRBAŞ, s. 514; ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 916-917; ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 403.

¹⁷⁶ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 445; ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 918; ÖNOK, s. 72.

¹⁷⁷ DEMİRBAŞ, s. 513-514; ÖZEN, *Genel Hükümler*, s. 918; ÖNOK, s. 73; AYDIN, s. 103-104.

¹⁷⁸ ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, *Genel Hükümler*, s. 705; ÖNDER, *Ceza Dersleri*, s. 403; ZAFER, s. 515; AYDIN, s. 105. Yargıtay tarafından vazgeçmedeki saikin türünün aranmamasının gönüllü vazgeçmenin amacı ile bağdaşmadığı konusunda bkz. BOZBAYINDIR, s. 162; ÖNOK, s. 72-73.

¹⁷⁹ BOZBAYINDIR, s. 157-158; ÖNOK, s. 73.

sel arzularını tatmine yönelik olarak mağdurun bedenine dokunmaya başlayan fail, yine başkaca hiçbir etken olmaksızın mağdurun yukarıda belirtilen şekildeki tepkisi üzerine hareketlerine son verdiğinde vazgeçme gönüllüdür.

Gönüllü vazgeçme, uygulamada daha çok suçun daha ağır cezayı nitelikli hali ile ilgili gündeme gelmektedir. Yargıtay'ın muhtemelen yaptırımın ağırlığı nedeniyle bu nitelikli hal yönünden gönüllü vazgeçmeyi bazen geniş uyguladığı söylenebilir¹⁸⁰. Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin anılan 15 Mayıs 2023 tarihli kararında sanığın hareketlerine son vermesi, harici etkenden kaynaklanmıştır (komşular tarafından kapının çalınması). Bu harici etken, sanığın icra hareketlerini devam ettirmesini engellemiştir; dolayısıyla vazgeçme gönüllü değildir. Nitekim Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin 31 Ekim 2013 tarihli kararında, kapının tanık tarafından çalınması, kararda açıkça belirtilmese de, harici etken olarak kabul edilmiş ve sanık suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulmuştur¹⁸¹. Yine Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 15 Mayıs 2023 tarihli kararında olduğu gibi mağdurun mukavemetinin aşılabılır olduğu kabul edilebilmektedir¹⁸². Ancak mağdurun mukavemetinin aşılabılır olup olmadığına ilişkin değerlendirme dikkatli yapılmalıdır¹⁸³.

¹⁸⁰ Benzer yönde bkz. ve karş. TANER, s. 281; ÖNOK, s. 74; ERDEN TÜTÜNCÜ, s. 658, 660. Örneğin Yar. 9. CD., E.2021/9424, K.2023/3129, 15.05.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararına konu olayda; kısmi zeka geriliği bulunan mağdure ile sanığın dört-beş dakika süreyle yatak odasında baş başa kaldığı, eve giren tanık tarafından sanığın yatak odasının arkasında pantolon kemerinin tokasını takarken görüldüğü ve kapının çalınması nedeniyle sanığın fiiline son verdiği kabul edildiği halde; sanığın icra hareketlerini sonuna kadar götürmediği ve mağdurenin aşılabılır mukavemeti dışında ciddi bir engel neden olmaksızın kendiliğinden mağdureyi bıraktığı kabul edilerek açıkça belirtilmese de sanık hakkında gönüllü vazgeçme hükmünün uygulanmasına karar verilmiştir:

“...tanıkların sanık ile mağdurenin dört - beş dakika kadar yalnız kaldıklarına ilişkin ifadeleri ve tüm dosya kapsamı nazara alındığında; sanığın mağdurenin göğüslerine dokunduğu sırada tanıklar ... ve ... tarafından kapının çalınması üzerine eylemine son verdiği, icrai hareketlerini sonuna kadar götürebilme imkanı bulunduğu halde mağdurenin aşılabılır mukavemeti dışında ciddi bir engel neden olmaksızın kendiliğinden bıraktığı anlaşılan olayda, sübuta eren eyleminin cinsel saldırı suçu kapsamında kalacağı gözetilerek karar verilmesi gerekirken suç vasfının tayininde yanlışlığa düşülerek nitelikli cinsel saldırı suçuna teşebbüsten hüküm kurulması hukuka aykırı bulunmuştur.”

¹⁸¹ Bkz. dn. 158'de anılan karar.

¹⁸² Yar. 9. CD., E.2025/2281, K.2025/4818, 28.05.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında da mağdurun mukavemetinin aşılabılır olduğu kabul edilmiştir:

“Tüm dosya kapsamına göre; sanığın, katılan mağdurenin aşılabılır mukavemeti dışında organ sokma eylemini tamamlamasına engel harici neden olmaksızın kendiliğinden sonlandırdığının anlaşılması karşısında mevcut haliyle sübuta eren eyleminin cinsel saldırı suçunu oluşturduğu gözetilerek 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102/1-1, 102/3-a, c maddeleri uyarınca hüküm kurulması gerekirken suç vasfının tayininde yanlışlığa düşülerek nitelikli cinsel saldırı suçuna teşebbüsten mahkûmiyet kararı verilmesi hukuka aykırı bulunmuştur.”

¹⁸³ Benzer yönde bkz. ve karş. ÖNOK, s. 74-75. Yar. 9. CD., E.2025/392, K.2025/3643, 05.05.2025, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararına konu olayda, ilk derece mahkemesince sanık hakkında suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline teşebbüsten mahkûmiyet kararı tesis edilmiştir. Ancak Yargı-

TCK m.36/1’de açıkça belirtildiği üzere suçun icra hareketlerinden gönüllü olarak vazgeçen fail, suça teşebbüsten sorumlu tutulmayacaktır. Ancak failin ona değin gerçekleştirdiği hareketler, esasen bir suç oluşturunca sadece o suçtan dolayı sorumlu tutulacaktır. Faile sadece teşebbüs aşamasında kalan suçtan dolayı ceza verilmez; bu esnada gerçekleşen başka suçlar varsa onlardan dolayı cezalandırılır¹⁸⁴. Örneğin fail, cinsel arzularını tatmini yönelik olarak mağdurun bedenine birkaç kez temas etmek suretiyle icra hareketlerini gerçekleştirmeye başlamış; ancak yaptığından utanıp suçun temel şekli için aranan belli bir devamlılık ve yoğunluğa varmadan icra hareketlerine son vermiştir. Bu takdirde fail, işlemeyi kastettiği suçun temel şekline teşebbüsten dolayı sorumlu tutulamayacak; ancak o ana değin gerçekleştirdiği hareketler, suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli halini teşkil ettiği için bundan sorumlu tutulacaktır. İcra hareketlerine başlamakla birlikte, bu hareketlerinden gönüllü olarak vazgeçen failin, vazgeçme anına değin gerçekleştirdiği hareketlerin suç teşkil etmesi ve bundan dolayı sorumlu tutulması, uygulamada genellikle suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali bağlamında gündeme gelmektedir. Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline yönelik icra hareketlerine girişen fail, gönüllü olarak icra hareketlerinden vazgeçtiğinde; yani icra hareketlerini vücuda organ veya cisim boyutuna vordırmadığında, suçun temel şeklinden sorumlu tutulacaktır¹⁸⁵ (TCK m.36/1). Öğretideki bir görüşe göre gönüllü vazgeçmeye

tay tarafından sanık tarafından kullanılan fiziksel güç nedeniyle astım hastalığı bulunan katılanın direncinin kırıldığı, sanığın silahlı olduğu, katılanın fırsatını bulup kapıya doğru kaçtığı ve kapıyı açıp bağıracağı deyince sanığın olay yerinden ayrıldığı, bu nedenle sanığın katılanın aşılabilir mukavemeti dışında başka bir engel neden olmaksızın fiiline kendiliğinden son verdiği; dolayısıyla kararda açıkça belirtilmesine de sanık hakkında gönüllü vazgeçme hükmünün uygulanması gerektiği kabul edilmiştir:

“Katılanın aşamalarda astım rahatsızlığını bulunması ve sanığın fiziksel güç kullanması nedeniyle eylem sırasında direncinin kırıldığı, sanığın silahının olduğu, fırsatını bularak kapıya doğru kaçması ve kapıyı açarak bağırırın demesi üzerine sanığın olay yerinden ayrıldığı şeklindeki beyanlarına göre sanığın kendisine direnen katılanın aşılabilir mukavemeti dışında başka bir engel sebep olmaksızın eylemine kendiliğinden son verdiği ve mevcut haliyle sübuta eren eyleminin 5237 sayılı Kanun’un 102/1. maddesinde düzenlenen cinsel saldırı suçunu oluşturduğu gözetilerek mahkumiyeti yerine suç vasfının tayininde yanlışya düşölerek yazılı şekilde hüküm kurulması, hukuka aykırı bulunmuştur.”

Sanığın silahlı olmasının, katılanın mukavemetinin kaldırabilir bulunmasında belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Ancak sanığın silahlı olmasının katılanın mukavemetini ortadan kaldırabilmesi için katılana karşı en azından yaralamaya yönelik bir fiilin işlenmesinin göze alınmasını gerektirir. Bu nedenle katılanın mukavemetinin aşılabilir olmadığı kanısındayız. Zaten sanık, katılan dairenin kapısına çıkıp bağıracağını söyleyince olay yerinden ayrılmıştır. Bu itibarla sanık, üçüncü kişilerin olaya müdahale veya tanık olma olasılığı nedeniyle fiiline son vermiştir. Bu nedenlerle sanığın vazgeçmesinin gönüllü olmadığı kanısındayız.

¹⁸⁴ ÜNVER, *Cinsel Dokunulmazlığa*, s. 301; ÖZTÜRK/ERDEM, s. 378.

¹⁸⁵ ÜNVER, *Cinsel Dokunulmazlığa*, s. 301; AKBULUT, *Genel Hükümler*, s. 748; ÖZEN, *Özel Hükümler*, s. 367; YOKUŞ SEVÜK, *Cinsel Saldırı*, s. 253. Yar. 14. CD., E.2016/6729, K.2020/1508, 26.02.2020, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) kararında sanık, suçun temel şeklinden sorumlu tutulmuştur:

ilişkin hükümde yer alan “tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde” ibaresi, vazgeçme anına değin oluşan suçun, kastedilenden bağımsız bir suç olması anlamına gelmektedir. Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali ile temel şekli aynı suçtur. Bu nedenle suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinden gönüllü olarak vazgeçen failin, suçun temel şeklinden cezalandırılmayacağı savunulmaktadır¹⁸⁶.

SONUÇ

Tamamlanmamış suçların cezalandırılmasına olanak sağlayan suça teşebbüs hükümleri, tamamlanmış suçu düzenleyen norma bağlı olarak uygulanabilir. Bu nedenle öncelikle TCK veya başka bir kanunda düzenlenmiş kasıtlı bir suçun elverişli hareketlerle icrasına başlanılmalıdır. Ancak icrasına başlanılan suç, failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamamalıdır.

Cinsel saldırı suçunun, TCK’nın “Kişilere Karşı Suçlar” kısmının “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenmesi, bu suçla kişinin cinsel dokunulmazlığının korunmasının amaçlandığını göstermektedir. Kişinin cinsel dokunulmazlığının korunması, cinsel özgürlüğünün de korunmasını sağlayacaktır. Dokunulmazlık, özgürlüklerin nitelikleri arasındadır (Anayasa m.12). Cinsel saldırı suçunda; kişinin vücut dokunulmazlığı, cinsel davranışlarla ihlal edilmektedir (TCK m.102/1). Suç tanımında yer verilen “ihlal eden” sözcükleri ile bölüm başlığındaki “dokunulmazlık” kavramı uyumludur. Bu nedenlerle cinsel suçların düzenlendiği bölüm başlığı isabetlidir.

TCK m.102/1’e göre “Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.” Alıntılanan hükümden anlaşılabileceği üzere suçun temel şekli, “cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi” biçiminde tanımlanmıştır (TCK m.102/1, cümle 1).

“Katılanın aşamalarındaki beyanları, savunma ile tüm dosya kapsamı nazara alındığında olay tarihinde katılan ile yalnız kalan sanığın, organ sokmak suretiyle nitelikli cinsel saldırı eylemine yönelik başladığı icrai hareketlerini sonuna kadar götürebilme imkanı bulunduğu halde katılanın aşılabılır mukavemeti dışında ciddi bir engel neden olmaksızın kendiliğinden eylemine son verdiği ve 5237 sayılı TCK’nın 36. maddesinde yer alan gönüllü vazgeçme düzenlemesi de gözetildiğinde, mevcut haliyle eylemin aynı Kanunun 102/1. maddesinde düzenlenen cinsel saldırı suçunu oluşturduğu gözetilerek hüküm kurulması gerekirken suç vasfının tayininde yanlışlığa düşülerek nitelikli cinsel saldırıya teşebbüs suçundan mahkumiyet kararı verilmesi” hukuka aykırı bulunmuştur.

¹⁸⁶ KOCA/ÜZÜLMEZ, *Genel Hükümler*, s. 446; KOCA/ÜZÜLMEZ, *Özel Hükümler*, s. 397; TANER, s. 283-284.

Cinsel davranış, sarkıntılık düzeyinde kaldığında suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali oluşacaktır (TCK m.102/1, cümle 2). Cinsel saldırı suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali ise TCK m.102/2’de düzenlenmiştir. Anılan hüküm uyarınca “Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.”

Suç tanımında, “cinsel davranış” kavramı esas alınmıştır. Cinsel davranış, cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik harekettir. Cinsel saldırı suçu, sırf hareket suçudur. Bu itibarla suçun tamamlanması için netice aranmaz. Suç, yaşayan herhangi bir insan olan mağdurun beden dokunulmazlığını ihlal eden cinsel davranışların gerçekleşmesiyle işlenebilmektedir. Cinsel davranış veya davranışların, mağdurun rızası olmaksızın bedenine temas etmesi suçun oluşumu için yeterlidir. Bedensel temas içeren cinsel amaçlı veya cinsel arzuları tatmine yönelik her davranış, suçun oluşmasını sağlayabilir.

Suçun, bağlı hareketli olduğu düşünülse bile, suçu oluşturabilecek hareketler kolaylıkla gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca bu hareketlere bağlı olarak bir neticenin meydana gelmesi de gerekmemektedir. Bedensel temas; anlık ve kesik olduğunda suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali, belirli bir süreklilik arz edip yoğunluğa vardığında suçun temel şekli, mağdurun vücuduna kısmen dahi herhangi bir organ veya cisim sokulduğunda suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali oluşacaktır. Bu itibarla cinsel saldırı suçuna ilişkin birçok olayda, kural olarak teşebbüsün en tartışmalı koşulu olan elverişli hareketlerle icraya başlanılıp başlanılmadığının tartışılması gerekmemektedir. Dolayısıyla hazırlık hareketi-icra hareketi ayrımının tartışılmasına birçok olayda gerek bulunmadığı gibi hareketin elverişli olup olmadığının belirlenmesi kapsamında suçta kullanılan aracın ve maddi konunun elverişliliğinin belirlenmesine de birçok olayda gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte suçun yaşayan bir insana karşı işlenmesi gerektiği için failin farkında olmayarak ölmüş bir kişiye karşı cinsel davranışlarda bulunması gibi uç olasılıklarda, suçun maddi konusunun mevcut olmadığı açıktır; çünkü cinsel saldırı suçunda suçun maddi konusu, cinsel davranışların yöneltildiği kişidir. Suçun maddi konusu mevcut olmadığına, işlenmesi kastedilen suça teşebbüsten söz edilemeyecektir; bu takdirde işlenemez suçun bulunduğu kabul edilmelidir.

Cinsel saldırı suçunun gerek temel şekli gerekse nitelikli halleri bakımından birçok olayda kural olarak teşebbüsün ikinci koşulunun tartışılmasının gerekmemesi, bu suça teşebbüste failin kastının önemini ortaya koymaktadır. Bu itibarla suçun temel şekline mi yoksa nitelikli hallerinden birisine mi teşebbüs

edildiğinin saptanmasında, failin kastının belirleyici olduğu söylenebilir. Kastın varlığının, icra hareketlerine başlanmadıkça suça teşebbüs için yeterli olmadığı açık olmakla birlikte; cinsel saldırı suçunun oluşumu için yeterli kabul edilen cinsel davranışın gerçekleştirilmesinin kolaylığı nedeniyle bu suça ilişkin birçok olayda hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımı gündeme gelmez.

Kast, failin iç dünyasında meydana geldiği için belirlenmesinde güçlükler yaşanabilmektedir. Kişinin iç dünyasında meydana gelen kast, dışa yansıyan olgularla belirlenebilir. Bu itibarla failin kastının saptanması için somut olayın bütün koşulları, titizlikle belirlenmeli ve değerlendirilmelidir.

Cinsel saldırı suçuyla ilgili hazırlık hareketleri-icra hareketleri ayrımının tartışılmasını gerektiren bir olayla karşılaşılması az da olsa olanak dahilindedir. Bu takdirde TCK m.35'te benimsenen maddi objektif teoriye göre değerlendirme yapılmalıdır. Anılan hükmün gerekçesinde belirtildiği gibi icra hareketlerinin başlangıcıyla ilgili “kastı şüpheye yer bırakmayacak” ölçütü yerine, “doğrudan doğruya icraya başlama” ölçütü kabul edilmiştir. Suçun kanuni tanımındaki hareketin gerçekleştirilmesi halinde icra hareketlerinin başladığı kuşkusuzdur. Ancak hükmün gerekçesinde dolaylı olarak ifade edildiği üzere işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içindeki hareketler gerçekleştirildiğinde de suçun icrasına başlanıldığı kabul edilecektir. Öğretide gerçekleştirilen hareketin; işlenmek istenen suçla belirli bir yakınlık ve bağlantı içinde olup olmadığının, genel yaşam deneyimleri ve olayların olağan akışına göre belirlenmesi önerilmektedir. Suça teşebbüste sorumluluk belirlenirken daima varsayımsal yargıda bulunmaktadır. Anılan öneri, serbest hareketli ve neticeli suçlarla ilgili yapılmıştır. Bu önerinin, inceleme konusu suç bakımından da dikkate alınabileceği kanısındayız. Suçun, bağlı hareketli olduğu düşünülse bile, suç tanımında gösterilen cinsel davranışın gerçekleştirilmesindeki kolaylık nedeniyle suç, serbest hareketli suçla benzerlik göstermektedir. Dahası suç, sırf hareket suçudur. Bu itibarla serbest hareketli ve neticeli suçlarla ilgili yapılan öneri, cinsel saldırı suçu bakımından da dikkate alınabilir. Ancak özellikle suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline ilişkin Yargıtay kararlarında, somut olayın koşulları zaman zaman gereği gibi değerlendirilmemektedir. Bu nedenle failin kastının suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haline ilişkin olmadığı ve somut olayla herhangi bir ilişkilendirme yapılmaksızın icra hareketlerinin başlamadığı sonucuna varılabilmektedir. Bazen de somut olayın koşulları gereği gibi değerlendirilmediği için elinde olmayan nedenlerle icra hareketlerine devam edemeyen fail hakkında gönüllü vazgeçme hükmü uygulanabilmektedir (TCK m.36).

Hakem Değerlendirmesi : Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması : Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek : Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review : *Externally peer-reviewed.*

Conflict of Interest : *The author has no conflict of interest to declare.*

Grant Support : *The author declared that this study has received no financial support.*

KAYNAKÇA

- AKBULUT, Berrin, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- AKBULUT, Berrin, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Rızanın Niteliği”, **CHD**, Y. 2019, S. 40, s. 265-288.
- AKKAYA, Çetin, **Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- AKSOY İPEKÇİOĞLU, Pervin, **Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- ALŞAHİN, Mehmet Emin, “Cinsel Saldırı Suçu (TCK m. 102)”, **Prof. Dr. M. Emin ARTUK’a Armağan**, Ed. Mahmut KOCA, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 857-880.
- ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ ÇAKIR, Kerim, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ÇAKIR, Kerim, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 21. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- ARTUK, Mehmet Emin/ALŞAHİN, Mehmet Emin, “Sarkıntılık Fiili”, **AÜHFD**, Y. 2016, C. 65, S. 4, s. 3243-3270.
- AYBAY, Aydın/ AYBAY, Rona/ PEHLİVAN, Ali, **Hukuka Giriş**, 25. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2023.
- AYDIN, Devrim, “Suça Teşebbüs”, **AÜHFD**, Y. 2006, C. 55, S. 1, s. 85-113.
- BACAKSIZ, Pınar/BAYZİT, Tuğba, “Yargıtay’ın Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda İspat Yaklaşımı”, **DEÜHFD**, **Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan**, Y. 2019, C. 21, Özel Sayı, s. 379-414.
- BAYTAZ, Abdullah Batuhan, “Kanun Madde Gereçeklerinin Normların Yorumlanmasındaki Rolü ve Cinsel Saldırı Suçunun Eşe Karşı İşlenmesi”, **SDÜHFD**, Y. 2025, C. 15, S. 1, s. 211-251.
- BOZBAYINDIR, Ali Emrah, “Türk ve Mukayeseli Ceza Hukukunda Gönüllü Vazgeçmede “Gönüllülük” Şartı”, **GÜHFD**, Y. 2018, S. 1, s. 87-169.

- CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide/ ÇAKMUT, Özlem, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 12. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2023.
- CENTEL, Nur, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısı’nın Değerlendirilmesi”, **TBB**, Y. 2012, S. 69, s. 269-290.
- CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide, “Cinsel Saldırı Suçu (TCK m. 102)”, **Prof. Dr. M. Emin ARTUK’a Armağan**, Ed. Mahmut KOCA, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 225-262.
- DEMİRBAŞ, Timur, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 17. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2022.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 20. Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2003.
- DÖNMEZER, Sulhi, **Ceza Hukuku Özel Kısım Genel Adab ve Aile Düzenine Karşı Cürümler**, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1983.
- DURSUN, Selman, “Türk Ceza Hukuku’nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış”, **CHD**, Y. 2014, S. 24, s. 57-73.
- EKİCİ ŞAHİN, Meral, **Ceza Hukukunda Rıza**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- ERDEN TÜTÜNCÜ, Efser, “Vücuda Organ veya Sair Cisim Sokmak Suretiyle İşlenen Cinsel Saldırı Suçu Bakımından Teşebbüse İlişkin Sorunlar”, **DEÜHF**, Y. 2022, S. 2, s. 619-672.
- GÜRİZ, Adnan, **Hukuk Başlangıcı**, 20. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2022.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki/ ÖZEN, Muharrem, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 3. Baskı, U-S-A Yayıncılık, Ankara, 2010.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki/ ÖZEN, Muharrem, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar**, 2. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2011.
- HAKERİ, Hakan, **Ceza Hukuku**, 28. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- İBİŞ, Rabia, **Türk Ceza Hukukunda Cinsel Taciz Suçu**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- İÇEL, Kayıhan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2023.
- KANTARCI, Nurullah, **İşlenemez Suç**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- KARAKEHYA, Hakan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- KATOĞLU, Tuğrul, “Olası Kasıt ve Suça Teşebbüs”, **Prof. Dr. Nevzat Toroslu’ya Armağan Cilt-I**, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015.
- KESKİN-KİZİROĞLU, Serap, “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Kadına İlişkin Düzenlemeler ve Cinsel Suçlar”, **Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı Cilt II**, 1.

- Baskı, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Ceza Derneği Yayını, 1. Baskı, Ankara, 2008, s. 995-1004.
- KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- KORKUSUZ, Gülşah, “Cinsel Saldırı Suçu (TCK m. 102)”, **İÜHF**, Y. 2013, C. LXXI, S. 1, s. 815-854.
- MEMİŞ KARTAL, Pınar, **Türk Ceza Hukuku’nda Çocukların Cinsel İstismarı**, 1. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2014.
- MEMİŞ KARTAL, Pınar, “Cinsel Saldırı”, in: **Özel Ceza Hukuku Cilt II Kişilere Karşı Suçlar**, BAYRAKTAR, Köksal/KESKİN KİZİROĞLU, Serap/YILDIZ, Ali Kemal/MEMİŞ KARTAL, Pınar/ALTUNÇ, Sinan/BOSTANCI BOZBAYINDIR, Gülşah/ERMAN, Barış/EROĞLU ERMAN, Fulya/KURT, Gülşah/SINAR, Hasan, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 459-490.
- MEMİŞ KARTAL, Pınar, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçu” **Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması**, Ed. Nur CENTEL, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013, s. 85-110.
- NUHOĞLU, Ayşe, “Türk Ceza Kanununda ve 2022 Tasarısında Cinsel Suçlar”, **Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı**, 1. Baskı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 609-640.
- NUHOĞLU, Ayşe, “İstanbul Sözleşmesi ve Cinsel Suçlar”, **II. Uluslararası Kadın ve Hukuk Sempozyumu**, Ed. Süheyla Suzan GÖKALP ALICA, Necdet BASA, Ankara, TBB Yayınları, Ankara, 2019, s. 987-998.
- ORAL, Mehmet, “Teşebbüs”, in: **Ceza Hukuku Günleri 70. Yılında Türk Ceza Kanunu -Genel Hükümler- (26- 27 Mart 1997-İstanbul)**, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1998, s. 197-206.
- ÖNDER, Ayhan, **Ceza Hukuku Dersleri**, 1. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.
- ÖNDER, Ayhan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 2. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 1987.
- ÖNDER, Ayhan/ ÖZEK, Çetin, **Ceza Hukuk Pratik Çalışma Gereçleri**, 2. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 1987.
- ÖNOK, Murat, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarla İlgili Yargıtay Kararlarına Eleştirel Bir Yaklaşım”, **Kadına Yönelik Erk’ek Şiddeti ile Mücadele Sorunlar ve Çareler**, Ed. M. Buket SOYGÜT, Aras TÜRDAY, Beta Yayınları, İstanbul, 2020, s. 63-82.
- ÖZBEK, Veli Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

- ÖZBEK, Veli Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- ÖZEN, Mustafa, **Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- ÖZEN, Mustafa, **Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri**, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- ÖZGENÇ İzzet, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 18. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- ÖZGENÇ, İzzet, “Cinsel Suçlar, Türk Ceza Kanununun Cinsel Suçlara İlişkin Düzenlemelerinin Dayandığı Felsefi Temel, Cinsel Suçlara İlişkin Kanun Hükümlerinin Uygulanmasından Kaynaklanan Sorunlar”, **AHBÜHFD**, Y. 2020, C. XXIV, S. 1, s. 257-283.
- ÖZTÜRK, Bahri/ ERDEM, Mustafa Ruhan, **Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku**, 22. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- PEHLİVAN, Ali, **Kovuşturmanın Mecburiliği İlkesi ve Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararları**, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2023.
- SOYASLAN, Doğan, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- SOYASLAN, Doğan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.
- SÖZÜER, Adem, **Suça Teşebbüs**, 1. Baskı, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1994.
- ŞEN, Ersan/ MAVİŞ, Mert/ ŞAHİN, Buğra/ EFE, Enes/ SERDAR, Cem, **Cinsel Suçlar**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025.
- TANER, Fahri GÖKÇEN, **Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- TANÖR, Bülent, “Temel Hak ve Özgürlüklerin Genel Rejimi”, **İnsan Hakları**, Ed. Korkut TANKUTER, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2000, s. 47-56.
- TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/ ÖNOK, R. Murat, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- TOROSLU, Nevzat/ TOROSLU, Haluk, **Ceza Hukuku Genel Kısım**, 26. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2021.
- TOROSLU, Nevzat/ TOROSLU, Haluk, **Ceza Hukuku Özel Kısım**, 12. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2024.
- TOROSLU, Haluk, “Nitelikli Suça Teşebbüs Sorunu”, **AÜHFD**, Y. 2023, C. 72, S. 1, s. 417-445.
- TOSUN, Öztekin, **Suç Hukuku El Kitabı**, 2. Baskı, Ar Basım Yayım, İstanbul, 1982.
- TOZMAN, Önder, **Suça Teşebbüs**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.

- ÜNVER, Yener, **Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.
- ÜNVER, Yener, “Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlakla Karşı Suçlar”, in: **Türk Ceza Kanununun 2 Yılı Sempozyumu**, 1. Baskı, Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları, İstanbul, 2008, s. 294-342.
- ÜZÜLMEZ, İlhan “Yeni Türk Ceza Kanununda Cinsel Saldırı Suçu”, **3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi**, Ed. Bahri ÖZTÜRK, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 251-262.
- YALÇIN SANCAR, Türkân, **Türk Ceza Hukukunda Kadın**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- YALVAÇ, Gürsel, **Karşılaştırmalı-Gerekçeli TCK CMK CGTİK ve İlgili Kanunlar ile Yönetmelikler**, 3. Basım, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- YENERER ÇAKMUT, Özlem: “Kavramsal Olarak Kadına Karşı Şiddet/Cinsel Şiddet ve Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçunun Genel Değerlendirmesi” **MÜKTCAD**, Y. 2018, C. 2, S. 1, s. 49-54.
- YENİSEY, Feridun/ NUHOĞLU, Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”, **TBB**, Y. 2005, S. 57, s. 243-282.
- YURTCAN, Erdener, **Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Suçlar**, 3. Bası, TBB Yayınları, Ankara, 2018.
- ZAFER, Hamide, **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m.1-75**, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2019.